

İSSİZLİK

SAVİ : 81

İ-Türk-İ

TÜRKİYE
İŞÇİ
SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

Türk-İş

AYLIK DERGİ

KASIM
1969

YIL : 7
SAYI : 81

FİATİ : 250 Krş.
BİR YILLIK
ABONE : 25.00 TL.

Türk-İş adına sahibi
SEYFİ DEMİRSOY

Yazı İşleri Müdürü
ÜLKÜ ARMAN

Fotoğraflar
Şehir Fotoğraf Ajansı
ADNAN HASKOKAR

Adres :

Türk-İş Genel
Merkezi
Bayındır sokak No. 8
ANKARA
Telefon : 17 91 36

Türk-İş Dergisi Basın Ahlak Yasasına uyar.

Türk-İş Basın ve Halkla Münasebetler Merkezi tarafından hazırlanan Türk-İş Dergisinin bu sayısı, Ankara'da BAŞNUR Matbaasında dizilmiş, tertiplenmiş ve basılmış; klişeler, Doğan Klişede yapılmıştır.

Saygıdeğer

Türk - İş Okuru,

Ben düşündüklerimi daima halkın huzurunda söylemeliyim. Yanlışım varsa, halk beni tekzip eder. Fakat şimdiye kadar bu açık konuşmamdan halkın beni tekzip ettiğini görmedim...»

Bu sözler, Büyük Atatürk'ün halka inancının ve halkla beraber olduğunun en açık duygusu. 32 yıl sonra, halka böylesine inanmış bir Atatürk'e karşı «Atatürkçü»lüğü benimsedik mi?

Bugün, Atatürkçü geçinenlerle, gerçek Atatürkçülerin bir mücadelesi içinde olduğumuzu saklamağa lüzum yok. Ölümünden 32 yıl sonra, O'nun devrimlerinin münakaşası yapılıyor, O'na başkaldırılıyor. Atatürkçülük, sadece fani bir insana inanmak değil, Kurtuluş Savaşı ile başlayıp Cumhuriyetin ilânından sonraya kadar devam eden devrimcilik hareketidir. İlericilik hareketidir. Devrimcilik, aradan geçen yıllarla güçlenen bir inançtır. Ama ne yazık ki, ölümünden 32 yıl sonra, O'na daha fazla ihtiyacımız olduğunu görüyoruz. 10 Kasım'ı bu duygular içinde geçirdik.

★

Çalışma Bakanlığı tarafından hazırlanan İşsizlik Sigortası Kanun Tasarısı Parlamente'ye verildi. Bugün dünyanın en önemli sorunu olan sosyal güvenlik müessesesinin yerleşmesi, Türk-İş'in yıllardır mücadelesini yaptığı bir konu. Tasarı tümü ile, büyük bir ihtiyacı giderecek, ancak gelişmekte olan ülkelerin en canlı örneği olan Türkiye bundan gereği gibi yararlanabilecek mi? Bu sayımızda, İşsizlik Sigortası hakkında geniş bir yazı bulacak ve bu konudaki görüşlerini izleyebileceksiniz.

★

Yurt dışında çalışan Türk işçilerinin sorunları her geçen gün kendisine daha fazla önem kazandırıyor. Bugün 300 bin civarında olduğu tahmin edilen yurt dışındaki işçilerimizin, istihdam olanaksızlığı yüzünden sayılarının daha da yükseleceği yetkililer tarafından belirtiliyor. Almanya'da, İtalya ve Yugoslavya'dan sonra üçüncü sırayı işgal eden Türk işçileri konusunda ilgi duyacağınız bir yazımızı okuyabileceksiniz.

★

Türkiye Maden İşçi Sendikaları Federasyonu Kasım ayı içinde bir bildiri yayımladı ve bir «Maden Bakanlığı» kurulmasını istedi. Yeraltı servetlerimizin taşıdığı önem bakımından bu Bakanlığın kurulmasını zorunlu gören Maden Federasyonu bu arada bazı önemli açıklamalarda bulundu.

Dergimizin bu sayısında İspanya'daki son işçi hareketi hakkında da ilginç bir yazı bulacaksınız.

ATATÜRKÇÜ GEÇİNMEK ATATÜRKÇÜ OLMAK...

Bir Kasım ayı daha geçirdik. Ve yine bir 10 Kasım günü Atatürk'ü andık.

Kabul etmek gerekir ki, Atatürk'ü anma törenleri düzenlenmekte, büyük başarı gösterilmektedir. 10 Kasım sabahı, eski deyiimiyle «Devlet ıricali» Anıt Kabir'i ziyaret edip, Atatürk'ün huzurunda saygı duruşunda bulunmakta, okullarda Atatürk köşeleri hazırlanıp, şiirler okunmakta, çeşitli yerlerde yapılan toplantılarda konuşmacılar günün «anlam ve önemini» belirtmekte, gazetemiz o gün siyah başlıklarla çıkmakta, radyolarımız özel bir matem programı uygulamakta ve nihayet saat 9'u 5 geçe bütün araçlar klakson çalmakta, herkes saygı duruşuna geçmektedir. Son yıllarda bunlara ilaveten Atatürk hakkında, açık oturumlar da düzenlenmekte ve herkes Atatürk'ü bir tarafa çekmeye uğraşmaktadır.

Ve bütün bunlarla Atatürk anılmakta, Atatürkçü olduğumuz, Atatürk'ün izinden ayrılmadığımız dosta düşmana gösterilmek istenmektedir.

EN SAĞDAN ,EN SOLA...

Gerçekten Türkiyede yedisinden yetmişine, en aşırı uçtaki sağcısından, en aşırı uçtaki solcusuna kadar kim sorarsanız sorun, bir noktada birleşildiğini görürsünüz. Bu ortak nokta, Atatürkçülüktür. Başı çok sıkıştı mı, yeşile boğulmuş şeriatçı da bunu söyler, kıpkızıl komünist de...

Bunların hepsi Atatürk'ü istedikleri gibi tarif etmekte, Atatürkçülüğü istedikleri gibi yorumlamaktadırlar.

Alın siyasi partilerimizi... Bunların her biri ayrı ayrı, en hızlı Atatürkçü, Atatürk ilkelerinin en sadık bekçisidir. Ve hepsi kalkınma metodlarının temelinde Atatürkçülük yattığını ileri sürerler. Ama bir partinin metodu, diğerine benzemez ve hiçbir parti de diğerinin metodunu beğenmez. Çıkın çıkabilerseniz işin içinden. Beğenilmeyen, temelinde Atatürkçülük yatan programlar

Atatürk'ten

mıdır, yoksa, bunların hiçbirinin temelinde Atatürkçülük yok mudur?

HERKES, İŞİNE GELDİĞİNCE...

Buna göre, Atatürk'ün anlatımı, yorumlanması, körlerin fili tarifine benzemektedir. Bir filin yanına bırakılan körlerden, filin kulağını yakalayanın «fil bir büyük yapraktır», bacağını yakalayanın «fil bir büyük sü-tundur», hortumunu ele geçirenin de «fil bir elektrik sü-pürgesidir» demesi gibi, herkes, Atatürk'ü işine gelen tarafından almakta ve şöyle yorumlamaktadır. Şeriatçı, «Atatürk komünizme düşmandır» derken, O'nun laik devletin temelini atmış olduğunu hatırlamak istememektedir; komünist ise, «Atatürkçülüğün emperyalizmle savaştırmak» demek olduğunu söylerken, Atatürk'ün, komünizmin Türkiye'ye girmek için en uygun ortamı bulduğu Kurtuluş Savaşı yıllarında, bir komünist devlet kurulması ihtimalini nasıl önlediğini bilmezlikten gelmektedir. Aşırı sağ, Atatürkçü olduğunu öne sürmekte ama hilafet övgüsü yapmaktan da geri kalmamakta; aşırı sol Atatürkçülük türküleri çağırarak, ama bir yandan da Batılılaşma yolundaki her hareketi protesto etmekten vaz geçmemektedir.

Atatürkçülük böyle olmaz... Bu çeşit Atatürkçülüğe ancak «sözde Atatürkçülük» denebilir.

ATATÜRK'ÜN SÖYLEDİKLERİNİ UYGULAYABİLİYOR MUSUNUZ?

Atatürkçülük, ama gerçek Atatürkçülük, «Ata'nın izindeyiz» demek değil, Atatürk'ün söylediklerini uygulamakla olur.

Örneğin, Ata'nın şu görüşünü uygulama alanına koyabiliyor musunuz? İşte o zaman gerçek Atatürkçü olduğunuzu ispatlamışsınız demektir.

Yıl 1937. Atatürk diyor ki :

«Milli ekonomimizin temeli tarımdır. Bunun içindir ki, tarımda kalkınmaya büyük önem vermekteyiz. Köylere kadar yayılacak programlı ve pratik çalışmalar bu maksada erişmeyi kolaylaştıracaktır.

Fakat, bu hayati işi isabetle amacına ulaştırabilmek için her köylünün ve bütün yurttaşların

kolayca kavrayabileceği ve seyerek tatbik edebileceği bir tarım rejimi kurmak lazımdır. Bu siyaset ve rejimde yer alabilecek başlıca hususlar şunlar olabilir :

Bir defa memlekette topraksız çiftçi bırakılmamalıdır. Bundan daha önemli olanı ise, bir çiftçi ailesi geçindirebilen toprağın hiçbir sebep ve surette bölünemez bir mahiyet almasıdır. Büyük çiftçi ve çiftlik sahiplerinin işletebilecekleri arazi genişliği, arazinin bulunduğu memleket bölgelerinin nüfus yoğunluğuna ve toprak verim derecelerine göre sınırlandırılmalıdır.

Köyde ve yakın köylerde, müşterek harman makineleri kullanırmak köylülerin ayrılmaya-cağı bir adet hâline getirilmelidir.

Memleketi, iklim, su ve toprak verimi bakımından tarım bölgelerine ayırmak icap eder. Bu bölgelerin her birinde, köylülerin gözleriyle görebilecekleri, çalışmaları için örnek tutacakları verimli, modern, pratik ziraat merkezleri kurmak gerekir.»

İşte Atatürk'ün direktifleri.

Şimdi biri kıska da gelmiş geçmiş bütün iktidarlara seslenip, «hani Atatürkçüydünüz, bunları niye uygulamıyorsunuz» diye sorsa, Atatürkçüler ne cevap verir dersiniz.

BİRAZ DA GERÇEK ATATÜRKÇÜLÜK...

Hepimiz Atatürkçü olmasına Atatürkçüyüz. Atatürk'ü anma törenleri düzenleyip, «günün anlam ve önemi» belirten konuşmalar yapmakta da pek ustayız. Bu da kabul. Ama bir de insaf edelim de tören Atatürkçüsü olmaktan kurtulup, gerçek Atatürkçü olalım, O'nun dediklerini şöyle önümüze alıp, uygulamaya bakalım...

Bunu yaptığımız gün, gerçek bir kalkınma yolunda ne kadar önemli adımlar atmaya başladığımızı göreceğiz ve kaybettiğimiz yıllara acıyacağız.

Bunu yapabildiğimiz, yani gerçek Atatürkçü olabil-dığımız gün, artık ne gazetelerin siyah başlıklarla çık-masına, ne de radyolarımızın matem programları uygulamasına lüzum kalır. Çünkü «aramızda yaşayan» Atatürk'ün de en mutlu günü olacaktır o gün.

HÜRRİYET VE İSTİKLÂL...

Hürriyet ve istiklâl benim karakterimdir. Ben milletimin en büyük ve ecdadımın en kıymetli mirası olan istiklâl aşkı ile dolu bir adamım. Çocukluğudan bugüne kadar ailevi, hususî ve resmî hayatımın her safhasını yakından bilenlerce bu aşkım malûmdur. Bence bir millet te şerefin, haysiyetin, namusun ve insanlığın vücut ve beka bulabilmesi mutlaka o milletin hürriyet ve istiklâline sahip olmasıyla kaımdır. Ben şahsan bu saydığım vasıflara çok ehemmiyet veririm. Ve bu vasıfların kendimde mevcut olduğunu iddia edebilmek için milletimin de aynı vasıfları taşımasını esas şart bilirim. Ben yaşayabilmek için mutlaka müstakil bir milletin evlâdı kalmalıyım. Bu sebeple millî istiklâl bence bir hayat meselesidir. Millet ve memleketin menfaatleri icap ettirirse, insanlığı teşkil eden milletlerden her biriyle medeniyet icabı olan dostluk ve siyaset münasebetlerini büyük bir hasasiyetle takdir ederim. Ancak, benim milletimi esir etmek isteyen herhangi bir milletin bu arzusundan vazgeçinceye kadar, amansız düşmanıyım.

TOPRAK REFORMU...

Bu defa memlekette topraksız çiftçi bırakılmamalıdır. Büyük çiftçi ve çiftlik sahiplerinin işletecekleri arazi genişliği, arazinin bulunduğu memleket bölgelerinin nüfus kesafetine ve toprak verim derecesine göre sınırlamak lâzımdır (1937).

HALKIN REFAHI...

Memleket mutlaka asrî, medenî ve yeni olacaktır. Bizim için bu, hayat dâvasıdır. Bütün fedakârlığımızın semere vermesi buna bağlıdır. Halkla çok temasım vardır. O saf kütle, bilmezsiniz ne kadar yenilik taraftarıdır. Vatandaşlarımızda hiçbir zaman engeller bu kesif kalamalıktan gelmeyecektir.

Halk, müreffeh, müstakil, zengin olmak istiyor. Komşuların refahını gördüğü halde, fakir olmak pek ağırdır.

TÜRKİYENİN EFENDİSİ

Türkiye'nin asıl sahibi ve efendisi, gerçek müstahsil olan köylüdür. O halde, herkesten daha çok refah, saadet ve servete müstehak ve lâyık olan köylüdür. Onun için, Türkiye Büyük Millet Meclisinin iktisadî siyaseti aslî gayeye erişmek maksadını güder.

Efendiler, diyebilirim ki, bugünkü felâket ve sefaletin tek sebebi bu hakikatın gafili olmamızdır.

Gerçekten, yedi asırdanberi cihanın dört bir köşesine sevk ederek kanlarını akıttığımız, kemiklerini topraklarında bıraktığımız ve yedi asırdanberi emeklerini ellerinden alıp israf cylediğimiz, buna karşılık daima tahkir ve tezlil ile mukabele ettiğimiz; bunca fedakârlık ve ihsanlarına karşılık nankörlük, küstahlık, cebbarlıkla uşak mevkiine indirmek istediğimiz bu asil sahibin huzurunda bugün utançla ve saygıyla kendimizi toplayalım.

İş kazaları yüzünden altı yılda 10 milyona yakın işgünü kayboldu

Aynı süre içinde, grevlerle kaybolan işgünü ise, iş-kazalarıyla kaybedilen işgünlerinin % 12'si oranında.

Türkiye iş kazaları bakımından dünyada önde geliyor.

Sosyal Sigortalar Kurumu istatistiklerine göre, 1963-1966 yılları arasında iş kazaları ve meslek hastalıkları yüzünden, yurdumuzda her yıl ortalama olarak 1,6 milyon işgünü kaybedildi.

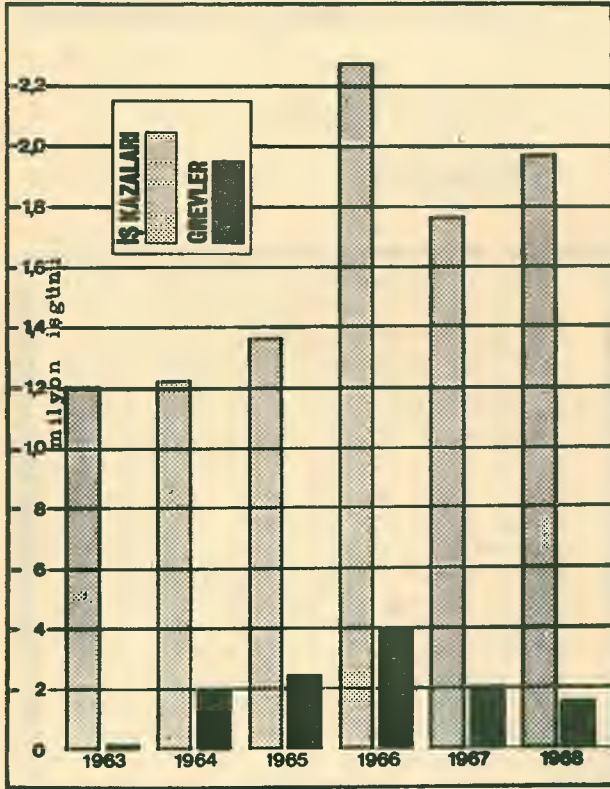
Aynı süre içinde grevlerle kaybolan işgünü ise, yılda ortalama 200 bin işgünü.

İŞ KAZALARI HER YIL ARTIYOR

Sosyal Sigortalar Kurumu ta-

rafından tesbit edilen rakamlardan anlaşıldığına göre, iş kazaları ve meslek hastalıkları her yıl biraz daha artıyor, dolayısıyla her yıl biraz daha fazla işgünü kaybediliyor.

İş kazaları ve meslek hastalıkları yüzünden 1963 yılında, 1.207.778 işgünü kaybedildi; 1964 yılında bu rakam 1.220.741'e yükseldi. 1965 yılında kaybedilen işgünü 1.358.045 oldu, bu rakam 1966'da altı yılın en yüksek seviyesine ulaşarak, 2.269.899 a çıktı. Kaybolan işgünle-

1963-1968 yılları arasında iş kazaları ve grevlerle kaybolan işgünlerinin oranı görüldüğü gibi grevler, iş kazalarının ancak yüzde 12 si oranında işgünü kaybına sebep olmaktadır.

KAZALARIN NEDENİ...

Eğitime önem vermek gerekiyor...

rinde 1967 de bir önceki yıla oranla bir azalma görüldü ve rakam 1.765.595 e indi. 1968 yılında ise, tekrar yükselme başladı ve 1.967.458 işgünü kaybedildi.

1969 yılının kesin sonucu henüz alınmamakla beraber, ilgililer, artmanın devam ettiğini belirtiyorlar.

GREVLERLE KAYBOLAN İŞGÜNLERİ

Aynı yıllar içinde grevler yüzünden kaybolan işgünleri ise, iş kazaları yüzünden kaybolan işgünlerinin % 12 si oranında.

Yıllara göre, iş kazaları ve grevler yüzünden kaybolan işgünlerinin karşılaştırılması şöyle :

Yıllar	İş kazaları ile kaybolan işgünleri	Grevlerle kaybolan işgünleri
1963	1.207.778	15.335
1964	1.220.741	192.842
1965	1.358.045	240.554
1966	2.269.890	409.809
1967	1.765.595	203.779
1968	1.967.458	147.005
Toplam	9.789.516	1.209.324

İş kazaları ve grevler yüzünden, 1963-1968 yılları arasında, altı yılda toplam olarak 10 milyon 998 bin 840 işgünü kaybedildi. Bu kaybın % 89 u iş kazaları, % 11'i de grev-

BİR İŞ KAZASINDAN SONRA...

Bakalım tedbir ne zaman alınacak?

ler yüzünden.

ÇEŞİTLİ ÜLKELERLE MUKAYESE

Çeşitli ülkelerle mukayese edildiğinde, Türkiye, iş kazaları bakımından önde geliyor, grevlerle kaybolan işgünleri bakımından ise çok geride kalıyor.

1963-1966 arasındaki dört yılın ortalamasına göre, bazı ülkelerde işkazaları ve grevlerle kaybolan işgünlerinin tüm işgücüne oranı ise şu şekilde :

Ülkeler	İş kazaları ile kaybolan işgünü (yüzde)	Grevlerle kaybolan işgünü (yüzde)
Türkiye	3,57	0,007

KAYIP İŞ GÜNLERİ İÇİNDE İŞ KAZALARI İLE GREVLERİN YERİ...

İş kazaları: % 89

Amerika	1,31	0,104
Fransa	0,72	0,097
İngiltere	0,57	0,033
İtalya	0,56	0,801
Japonya	0,51	0,025
Belçika	0,49	0,029

HALİL TUNÇ'UN SÖZLERİ

İş kazaları ve grevlerle kaybolan işgünleri hakkında Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, geçtiğimiz ay içinde, Haber Ajansı muhabirine şunları söyledi :

«İş kazaları ve grevlerin sebep olduğu işgünü kaybının mukayesesi sonucu ortaya bir gerçek çıkmaktadır: Türkiye'de üzerinde durulması gereken mesele, iş kazaları yüzünden uğranılan büyük işgücü kaybıdır. Son altı yılda, ekonomimizin kaybettiği toplam işgününün % 89'u iş kazaları, % 11'i de grevler yüzündendir. Ancak bu oranlamayı yaparken, önemli bir noktayı da gözden uzak tutmamak gerekir. Grevlerle kaybolan işgünü, anlaşmaya varılıp grev sona erdiğinde, işçinin daha gayretli çalışması sonucu telâfi edilmektedir. Örneğin, Ereğli Demir Çelik Fabrikasındaki son grevimizden sonra, toplu söz-

leşme imzalanınca, işçiler verimi artırmışlar ve arada kaybolan işgünü büyük ölçüde telâfi etmişlerdir. Buna karşı, iş kazaları ile kaybolan işgünlerinin telâfisi imkânsızdır.

İş kazaları sadece ekonomimize zarar vermekle kalmamakta, işçi ve işçi ailelerinin ızdırap çekmesine de yol açmaktadır.

Demokratik ülkelerde, grev hakkı, sosyal adaleti gerçekleştirmenin en önemli unsurudur. Bu hak, bir takım sorumluluklar yanında, büyük kitlelere huzur ve sosyal adalet yolunda ileri hükümler getirdiği sürece geçerlidir. Yurdu-muzda, 1963 yılından 1968 e kadar 14.793 işyerinde 6139 toplu sözleşme yapılmış ve bu sözleşmelerden 1 milyon 279 bin 775 işçi yararlanmıştır. Bu sözleşmelerin 159 u grev sonucu imzalanabilmiştir. Grev yapan işçi sayısı toplam olarak, 38 bin 656 dır. Yani her yüz sözleşmeden sadece 2,6 sında greve başvurulmuştur.

Yetkililer, öncelikle iş kazaları ve meslek hastalıkları yüzünden uğradığımız bu büyük kaybı azaltmanın yollarını aramalıdır. Bu da çalışma hayatımızın düzenli bir şekilde denetimiyle mümkün olabilir.»

Grizu patlamasında iki işçi öldü

ZONGULDAK, A.A.

E.İ.K. nın Karadon kömür ocağında dün sabah grizu patlaması olmuştur. Patlama sonucunda Kemal Özdemir ve Murat Altaytaş adındaki maden işçileri ölmüştür. Olayla ilgili soruşturmaya başlanmıştır.

BİR İŞ KAZASI HABERİ...

Hergün gazetelerde karşılaşıyor

İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ EĞİTİM VE ARAŞTIRMA MERKEZİ KURULUYOR

Çalışma Bakanlığınca hazırlanan bir kanun tasarısında, Türkiye'nin henüz ileri bir sanayi düze-

nine kavuşmadığı, buna rağmen ülkedeki iş kazası ve meslek hastalığı oranının çok yüksek olduğu belirtiliyor.

Söz konusu kanun tasarısında, «İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Eğitim ve Araştırma Merkezi» adıyla yeni bir Genel Müdürlük kurulması öngörülmektedir.

Tasarının gerekçesinde, işçi sağlığı ve iş güvenliğinin sağlanması için böyle bir genel müdürlüğün kurulması zorunlu bulunuyor. Yeni genel müdürlük, idari, sağlık ve teknik personeli eğitmek ve iş kazalarını önlemek için de çalışmalar yapacak.

Kanun tasarısının gerekçesinde, Türkiye'deki iş kazalarıyla meslek hastalıklarının, ulusal ekonomide dolaylı olarak bir milyar liraya yakın zarara yol açtığı da açıklanmaktadır.

Tasarının kanunlaşması halinde, «İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Eğitim ve Araştırma Merkezi» Genel Müdürlüğü, Çalışma Bakanlığına bağlı olarak görev yapacak.

Sorunların en büyüğü :

İŞSİZLİK

Sosyal güvenliğin en önemli unsurlarından biri de «Çalışma Hakkı» ve «İşsizlik Sigortası»

GELİŞMİŞ, ya da az gelişmiş ülke olsun, çeşitli farklılıklara, dünyanın en önemli sorunu haline gelen «sosyal güvenlik müessesesi»nin gereği gibi işlediğini söylemeğe imkân yok. Ama bu konuda gösterilen çaba eksiksiz devam ediyor.

Çağımızda, hürriyetlerin olduğu kadar, sosyal güvenlik haklarının da temelini teşkil eden İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde, diğer hak ve hürriyetlerden daha ileri, sosyal güvenlik konusu yer alıyor.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde bu bölümde şöyle deniyor :

«Her şahsın, gerek kendisi, gerekse ailesi için yiyecek, giyim, konut, tıbbi bakım ve gerekli sosyal hizmetler dahil olmak üzere sağlığını ve refahını sağlayacak uygun bir hayat seviyesine hakkı vardır. İşsizlik hastalık, sakatlık, dulluk, ihtiyarlık veya kendisini geçim imkânlarından yoksun bırakan diğer hallerde güvenliğe hakkı vardır.»

Üyesi bulunduğumuz Avrupa Konseyinin «İnsan Haklarını ve Hürriyetlerini Korumaya Dair Sözleşme» sinin beşinci maddesi «her ferdin hürriyete ve sosyal güvenliğe hakkı vardır» demektedir, ayrıca, yine Birleşmiş Milletler Andlaşmasının giriş kısmında kabul ettiği ilkeler dışında anlaşmanın 55 inci maddesi ise şu hükmü öngörmektedir:

«Uluslararası hak eşitliği ilkesine ve her ulusun kendi mukadderatını tayin etmesi hakkına saygı gösterilmesine dayanan barış ve refah şartlarını yaratmak üzere, Birleşmiş Milletler, hayat seviyelerinin yükselmesini, tam çalıştırma ve ekonomik ve sosyal alanda ilerleme ve gelişme şartlarını kolaylaştıracaktır.»

Uluslararası sözleşmelerin önemli bölümlerinde yer alan sosyal güvenlik müessesesi, artık günlük çalışmaların içine girmiş bulunuyor. Sosyal Güvenliğin en önemli unsurlarından biri de «çalışma hakkı» ve «işsizlik sigortası»...

ANAYASAMIZA GÖRE

«Çalışma hakkı» Anayasamızda

ULUSLARARASI ÇALIŞMA TEŞKİLATININ İŞ KAZALARI SERGİSİ

En çok iş kazası Türkiye'de...

BİR İŞSİZ

Yapacak işi olmayınca!...

yer alıyor.

Anayasamızın 42 nci maddesi şöyle :

«Çalışma herkesin hakkı ve ödevidir.

Devlet çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için, sosyal, iktisadi ve mali tedbirlerle çalışanları korur ve çalışmayı destekler, işsizliği önleyici tedbirleri alır...»

Anayasamızın gerekçesinde ise, bu madde hakkında şunlar söyleniyor :

«Birinci fıkra çalışma alanında genel prensibi koymaktadır. Bir taraftan çalışmanın bir hak olduğunu ifade etmektedir ki, bununla devletin herkese iş bulmayı kendisine vazife edineceği esas konulmuştur. Diğer taraftan da çalışmanın herkes için bir vazife olduğu kabul edilmek suretiyle vatandaşın topluma karşı önemli bir vazifesine işaret edilmiştir. Bu hükmün bilhassa ahlaki karakteri aşikârdır. İkinci fıkrada, çalışmanın bir hak olması ve devletin çalışma esasına dayanan (Anayasa madde: 2) bir devlet oluşunun gerektirdiği tedbirlere dokunulmuştur.»

Anayasamız böyle diyor ama, «herkes çalışma hakkını» kullanabiliyor, ya da «çalışma ödevini» yerine getirebiliyor mu? Bir yurttaş çıksa da «Anayasa bana çalışma hakkı tanıyor, ben çalışmak istiyorum», ya da «Anayasa bana çalışma ödevi yüklemiş. Bu ödevi yerine getirmek istiyorum» dese ve iş istese, acaba bir işe kavuşabiliyor mu?

Türkiyedeki açık ve gizli işsiz sayısına bakılacak olursa, bu soruya kocaman bir «HAYIR» dememiz gerekecek.

İşsizlik Sigortası

«İşsizlik Sigortası Kanunu mutlaka çıkarılmalıdır. Türk-İş, bu kanunun çıkarılması için bütün gücü ile çalışacaktır...»

Bu sözleri Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, Seyhan Demiryolu İşçileri Sendikasının kongresinde söylüyordu. Aslında yeni söylenmiş, yeni ortaya atılmış bir konu değildi bu Türk için... Yıllardan beri Türk-İş Genel Kurulları raporlarına girer, toplantılarda yöneticiler tarafından ısrarla söylenir. Ama her söylenen ve yazılan orada kalır, sorumlu kişilerde en ufak bir hareket görülmez. Politikacılar bir sendika kongresinde söz aldılar mı, söyleyeceklerinin arasında, belki de başında, «İşsizlik Sigortası»nın mutlaka çıkarılması gereğini savunurlar ve bol bol da alkış toplarlar. Bu bugüne kadar böyle gelmiştir, ama böyle gidecek mi? İşte bütün mesele burada.

TÜRKİYEDE İŞSİZLİĞİN NEDENLERİ

Türkiye'deki işsizliğin nedenleri, iktisaden az gelişmiş ülkelerden pek farklı görmemek gerekir. Gelişmiş ülkelerde bu sorun, daha çok kullanılmayan kapasiteden doğmakta, bu yüzden de Türkiye'den ayrı bir manzara ile karşılaşılmaktadır.

İşsizlik problemi özellikle, ekonomisi tarıma dayanan ülkelerde kendisini hissettirmektedir. Bu sorun, bir yandan tarım sektöründe kullanılmayan işgücü ve gizli işsiz-

lik, diğer yandan tarım dışında açık işsizlik ve verim düşüklüğü şeklinde ortaya çıkmaktadır.

TÜRK-İŞ RAPORUNDA

Türk-İş Yedinci Genel Kuruluna sunulan raporda «İstihdam ve İşsizlik» bölümünde bu konu şu şekilde tanımlanmaktadır :

«Bilindiği gibi gelişmiş ülkelerde endüstri ekonominin büyük kısmına hakimiyeti yüzünden gayri safi milli hasıla içindeki en büyük payı yaratma durumundadır. Bu ülkelerde şartların gereği istihdam, endüstriye kaymış ve işsizlik kısmen de olsa, yeni yatırım alanları açmak suretiyle azalmıştır. Gelişmiş ülkelerde nüfus artışının az oluşu, ihracatın fazlalığı ve eğitim düzeyinin yüksekliği istihdamı desteklemektedir. Gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerde ise durum, tamamiyle farklıdır. Nüfus artışının hızlı, eğitim oranının düşük olması, kaynak-

İŞSİZLERİN YÜRÜYÜŞÜ

Sanayi devrimi sırasında yapılmış Eugène Laermans'ın tablosu

lardan verimli bir şekilde yararlanmama ve ekonomilerinin ithalata dayanması yüzünden bu ülkelerde istihdam bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Ekonomilerinin büyük kısmı tarıma dayanan bu ülkelerde, işgücünün fazla oluşu, gizli ve açık işsizliğe dolayısıyla fert başına düşen milli gelirin çok düşük seviyede kalmasına sebep olmaktadır. Öyle ki, tarımda istihdam edilenlerin hepsi bu sektörde geçimlerini

sağlayamamakta, bu da işgücünün şehirlere ,hatta dış ülkelere akınına sebep olmaktadır. Nitekim, bu şekilde işgücü fazla olduğu olan İspanya, Yugoslavya, İtalya, Portekiz, Yunanistan ve nihayet Türkiye, yabancı ülkelere çalışmak üzere, işgücü göndermektedir. Bu sebeplerle genel istihdam seviyesi gelişmiş ülkelerle az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkeler arasında büyük farklılıklar göstermektedir.»

İKİNCİ BEŞ YILLIK PLÂNA GÖRE

İkinci Beş Yıllık Plân, «ekonomik gelişmede insan unsuru» başlığı altında istihdam sorununa da yer veriyor. Ancak, plânın istihdam sorununu ele alış tarzı bu problemin halli yolunda olumlu tedbirler alınması ümidini ortadan kaldırıyor.

«1968-1972 döneminde istihdam yaratmak ekonominin hızla gelişmesinin bir sonucu olarak ele alınacak, istihdam konusu genel kalkınmanın dışında bağımsız bir amaç olmayacaktır» diyen Plân, «bağımsız bir amaç» olarak ele almak gereğini duymadığı istihdam sorununun çözümü için şu görüşü benimsemiş bulunuyor:

«Bu dönemde (1968-1972) seçilen yıllık kalkınma hızının gerçekleşmesine bağlı olarak ve tam çalışma amacına yönelerek, iktisadi ve sosyal faaliyet hacminin genişlemesi sonucu artan çalışma imkânları oranında istihdam en yüksek seviyeye çıkarılacaktır.

İkinci beş yıllık plân döneminde ağırlık verilecek sanayileşme ile şehirlerde daha fazla çalışma imkânları yaratılacaktır. İstihdamın bu gelişmesi yanında istihdam seviyesinin yükseltilmesi ve işsizliğin azaltılması için ekonominin yüzde 7 kalkınma hızı çerçevesinde istihdam artırıcı yönde genişlemesi özel tedbirlerle desteklenecek ve istihdam sorununun büyük olduğu yerler özellikle gözetilecektir.»

Buna göre, «ağırlık verilecek sanayileşme ile şehirlerde daha faz-

TARIM DIŞI SEKTÖRLERDE İŞGÜCÜ TALEBİ, ARZI VE İŞSİZLİK

	1967	1968	1969	1970	1971	1972
Arz	4 198	4 449	4 730	5 037	5 369	5 729
Talep	3 799	4 049	4 317	4 607	4 920	5 259
İşsizlik	399	400	413	439	448	470

la yaratılacak olan çalışma imkânları», 1967 de 4 milyon 198 bin olan işgücü arzının 3 milyon 799 bin kişilik kısmını karşılarken, 1972 de 5 milyon 259 bin kişilik talebe karşı 5 milyon 729 bin kişilik işgücü arzı olacağı sanılıyor. Buna göre, işgücü arzı ile talep arasında işsizliği yaratan fark, 1967 de 399 bin iken, 1972'de 470 bin'e yükselmiş olacak.

Bu rakamlara dayanılarak, İkinci Beş Yıllık Plân dönemi içinde işsiz sayısının her yıl artacağı söylenebilir. Buna karşı sürülebilecek görüş ise, nüfusun artmakta olduğu, işsiz sayısının nüfusun artış oranından daha düşük bir seyir izlediğidir.

Kalkınma Plânına göre 1967'de işsizlerin genel nüfus içinde % 9.5 olan oranı 1972 de % 8.2 ye düşecek.

Ancak, artan nüfus içinde, oran düşmüş görünse bile, rakamlara göre işsiz sayısı yükseliyor.

TARIM KESİMİNDE

İstihdam sorununun bir başka yönü de özellikle tarımda görülen gizli işsizlik. Ancak, tarımdaki açık ve gizli işsizlik rakamları doğruluğu da tartışma konusu oluyor.

Devlet Plânlama Teşkilatına göre, tarımda 1967 yılında Temmuz-Ağustos (yani işgücüne en çok ihtiyaç duyulan mevsimde) aylarında işgücü talebi 9 milyon 173 bin; buna karşı, işgücü arzı 10 milyon 83 bin kişi. 1972 nin aynı aylarında 10 milyon 138 bin kişi olacağı tahmin edilen işgücü arzının, 10 milyon 25 bin kişilik kısmına iş bulunabileceği sanılıyor. Bu suretle işsiz (ya da

gizli işsiz) sayısı 1967 de 910 bin kişi iken, 1971 de 113 bin kişiye düşmüş olacak.

Bu rakamların kaynağı Devlet İstatistik Enstitüsü.

1965 nüfus sayımında elde edilen bilgiye dayanan rakamların, sayım sırasındaki yanlış tutumdan dolayı gerçeği aksettirmede yaygın bir şekilde öne sürülüyor. Belirtildiğine göre, işsiz sayısını tesbit edebilmek için sorulan soru, «son on beş gün içinde bir işte çalıştınız mı?» şeklinde. Eğer, soruya cevap veren kişi, bütün bir yıl boş geçirmiş, ama son on beş gününde tesadüfen bir işte çalışmışsa, sayımın ertesi günü yine işsiz kalacak olsa bile, işsiz sayılmıyor.

Bu şekilde elde edilen verilere dayanan sonuçlar da elbette gerçeği aksettirmiyor.

Devlet Plânlama Teşkilatı, tarımda işgücü talebi ile işgücü arzı arasındaki farkı, gizli işsizlik olarak belirtiyor ve 1967 de 910 bin kişi olan gizli işsizlerin, 1972 de 113 bin'e düşeceğini söylüyor. Plânlama Teşkilatının bu görüşü doğru olsa bile, rakamlar, tarımla işin en fazla olduğu Temmuz - Ağustos aylarını yansıttığı için, yılın geri kalan on ayda bir işgücünün ne iş yapacağı sorusu cevapsız kalıyor. Plânlama Teşkilatı rakamlarına göre, 1972 yılının Şubat ayında, tarımda 7 milyon 686 bin kişi, Mayıs ayında ise, 5 milyon 513 bin kişi yine işsiz kalacak.

Bu durum göstermektedir ki, istihdam meselesi, bağımsız bir

TARIMDA AZAMI MEVSİMLİK İŞGÜCÜ TALEBİ, İŞGÜCÜ ARZI, GİZLİ İŞSİZLİK

	1967	1968	1969	1970	1971	1972
Azami mevsimlik						
İşgücü talebi	9 173	9 350	9 510	9 680	9 850	10 025
İşgücü arzı	10 083	10 151	10 163	10 143	10 154	10 138
Gizli işsizlik	910	801	653	463	304	113

KONGO'DA İŞSİZLER İŞ BULMA KURUMU ÖNÜNDE

Bütün az gelişmiş ülkelerin derdi: İşsizlik

amaç olarak ele alınmadığı sürece, yurdumuzun en önemli sorunu olan işsizliğin önlenmesi bir hayal olmaktan öteye geçemeyecek.

İŞSİZLİK SİGORTASI

İşsizlik sigortası üzerinde yıllar önce başlayan hazırlıkların sonucu ilk olarak bundan iki yıl önce alınmıştı. Çalışma Bakanlığı 1968 yılının başlarında, bir kanun tasarısı hazırlamış, ancak tasarı işçi kuruluşlarının tepkisi ile karşılaşmıştı. Kıdem tazminatını kaldıran hükümler taşıyan tasarı amacının dışına taşıyor, işçiye sosyal güvenlik sağlayacağına büsbütün güvensizlik içinde bırakıyordu.

GEÇMİŞE BİR BAKIŞ

O sıralarda kıdem tazminatının Sosyal Sigortalara devredilmesini hedef alan bu tasarı hakkında ilk tepki de Türk-İş'ten geldi.

Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsöy bu konuda şöyle diyordu:

«Kıdem tazminatı konusunda pazarlık kabul etmiyoruz. Kıdem tazminatı oturmuş bir müessesedir. İşçinin belli başlı emniyetidir, iş emniyeti supaplarından biridir. İşsizlik

sigortası ile birlikte, kıdem tazminatlarının ortadan kaldırılması düşünülemez. Kıdem tazminatının kaldırılacağı yolunda hüküm üzerine, Türk-İş alarm haline geçmiştir. Kıdem tazminatlarının kaldırılması halinde Türkiye'de büyük hadiseler olabilir.»

İşçinin, iş güvenliğinin temelini teşkil eden kıdem tazminatının kaldırılmak istenmesi ilim adamları arasında da olumsuz karşılıyor, işsizlik sigortası ile kıdem tazminatı arasında bir bağlantı kurmanın güçlüğüne değinen ilim adamları, tasarının aleyhinde bulunuyorlardı.

Türk-İş Yönetim Kurulu da, bu konuda şöyle diyordu :

«Yönetim Kurulu, İşsizlik Sigortası Kanunu Tasarısında yer alan ve günün konusu olan kıdem tazminatı konusunu da bütün yönleri ile görüşmüştür. İşsizlik Sigortası Türk İşçi Hareketinin yıllardır peşinde koştuğu ve gerçekleşmesi için çaba sarfettiği bir sosyal güvenlik müessesesidir. Ancak bu sosyal güvenlik müessesesini

getirirken, en az bunun kadar önemli bir diğer sosyal güvenlik sisteminin yıkılmak istenmesi ancak işçi haklarına karşı girişilmiş bir tecavüz olarak nitelenebilir. İşsizlik Sigortasından apayrı bir müessese olan kıdem tazminatı, çalışma mevzuatımız içinde işçinin iş güvenliğini sağlayan yegâne sistemdir. Yönetim Kurulu, bu görüşlerin ışığı altında, Türk İşçi Hareketinin kıdem tazminatı müessesesinin kaldırılmasına asla müsaade etmeyeceği gerçeğini kamuoyu huzurunda bütün ilgililere bir kere daha duyurmaya karar vermiştir. Konu, Çalışma Bakanının bu husustaki demecinde yer alan; «çalışma hayatımızla ilgili kanunlarda, verilmiş hakların hiçbir şekilde geri alınamayacağı» vaadi bir teminat sayılarak, çok yakından izlenecektir.»

İşçi kuruluşları ile ilim adamlarının bu konudaki çıkışlarına son vermelerini isteyen ve işçiye verilen hakların geri alınmasının sözkonusu olmadığını söyleyen zamanın Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem tasarının düzeltilileceğini belirtti. Ve aradan günler, aylar, yıllar geçti.

İŞSİZLİK SİGORTASI KANUNU HAZIRLIĞI

Aradan iki yıl geçtikten sonra, yeni bir «İşsizlik Sigortası» Kanun Tasarısı hazırlandığı bildirildi. Bu tasarıda, eski tasarıda yer almış olan kıdem tazminatını kaldırıcı hüküm de bulunmuyordu. Böylece uzun bir süre sonra, «ilk ciddi hareket» geçilmiş oldu. Ancak bu «ciddi hareket»in uygulaması da ufukta, henüz bir nokta gibi görünmüyor.

TASARI NELER GETİRİYOR

Yıllardanberi gerçekleştirilmesi istenen ve sosyal güvenliğin sağlanması yolunda olumlu bir adım teşkil edecek olan tasarı, «işsiz», «bir işte çalışırken, kendi kusur ve kabahati olmadan işini kaybeden, çalışmaya hazır olan, zihni ve bedeni durumu teklif edilecek işte çalışmaya müsait bulunan kimse» olarak tarif ediyor.

VETERSİZ BİR TASARI...

1961 Anayasası ile sosyal devlet anlayışının tohumlarının atıldığı yurdumuzda, yıllardır, sosyal güvenliğin yerleştirilmesi için mücadele edilmektedir.

Bu amaçla, çeşitli kanunlar çıkarılmış, ya da yenilerinin çıkarılması zorunlu görülmüştür. Hiç şüphe yoktur ki, 1961 Anayasası bu yönden ileri bir sosyal düzenin kurulması fikrini artık geniş çevrelere aşılarmıştır. Bu nedenle, nüfusun büyük bir çoğunluğunu teşkil eden işçiler, hür olmuşlardır.

Bütün bunlar yeterli midir?

Elbette değil... Gelişmekte olan ülkelerin birikmiş çeşitli problemleri vardır. Kalkınma ve sosyal adaletin gerçekleşmesi için; bazı müesseselerin köklü hale gelmesi, toplum için uygun bir hayat düzeyinin kurulması, sosyal güvenlik sisteminin geliştirilmesi ve ulusal gelir artışından yurttaşların eşit oran-

Kanun tasarısı, işsizlik durumunda, «işsizlik ödeneği» verilmesini ve «sigortalının son defa çalışmakta olduğu işyerinin dışındaki başka bir işyerine gönderilmesi halinde gerekli taşıt ücretinin verilmesini» öngörüyor.

İşsizlik ödeneğinin verilme süresini 18 hafta olarak sınırlayan tasarıya göre, ödenek miktarı da işsiz kalan sigortalının son bir yıllık ortalama günlük kazancının yarısı oluyor. İşsizlik ödeneği sigortalının geçindirmekle yükümlü olduğu her

kişi için yüzde 5 oranında artırılıyor. Ancak, bu artırım, yüzde 15'i de geçemiyor. Tasarıya göre, ödenekler haftalık olarak ve işledikten sonra ödenecek.

Tasarı, İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun adının «İş ve İşçi Bulma ve İşsizlik Sigortası Kurumu» olarak değiştirilmesini de öngörüyor.

Tasarıya göre, «bir hizmet akdine dayanarak, bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılanlar» işsizlik sigortasından yararlanabile-

cekler. Çarşı ve mahalle bekçileri de İşsizlik Sigortası Kanunundan yararlanacaklar arasında.

Tarım işçileri ise her zamanki gibi, bu kanundan da yararlanamıyorlar. Tasarının üçüncü maddesi İşsizlik Sigortasının uygulanmasında sigortalı sayılmayacak olanları şu şekilde sayıyor :

«Tarım işlerinde çalışanlar, ev hizmetlerinde çalışanlar, malûllük veya emekli aylığı alanlar, muvazzaf askerlik görevini yapmakta olan yü-

da yararlanmasının sağlanması gibi...

Çalışan insan, yarınından emin olduğu sürece yararlıdır. Eğer işsiz ve aç kalmanın endişesini hissederek, bunun sonucunu sefaletle karşı karşıya kalacağını düşünürse, bu, kendisi ile beraber içinde bulunduğu toplumu da tehlikeye düşürür.

Gelişmiş ülkeler, bu sorunu yıllar önce ortaya atmışlar ve tedbirlerini almışlardır. Sosyal düzende çalışma gücünü yükseltme ve kişilerin her türlü endişeden uzak olarak yaşamalarını sağlama yolunda «İşsizlik Sigortası» müessesesini getirmişler ve bunu işler halle sokmuşlardır. Bu müessesenin varolduğunu düşünerek de yurttaşları kendilerini devletin güvenliğine terk etmişlerdir.

SADECE İŞÇİ VE İŞVEREN

Yıllar geçtikten sonra Türkiye'de de bir «İşsizlik Sigortası»nın kurulması, yolunda ilk adımların atılmak üzere olduğunu görmekteyiz. Çalışma Bakanlığı bu konuda bir kanun tasarısı hazırlamıştır.

Tasarıda işsizlik sigortası için gerekli mali kaynağın sağlanması işçi ve işverenlerden alınacak primlere bağlanmıştır.

Bu Anayasamızın 48. maddesinin öngördüğü, devletin sosyal güvenlik hakkını sağlamada teşkilat kurma ödevi ile taban tabana zıt bir tutumdur.

Bu konuda Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, Şubat ayı başlarında verdiği demeçte İşsizlik Sigortası hakkında şöyle demiştir :

«İşçiye ve işverene bir buçuk oranında prim tahvil edilmektedir. Hükümet kuruluşta sadece iki milyonluk külfete katlanıyor ki, bu durum dünyadaki tatbikatla bağdaşmamaktadır. Dünya-

da genellikle işsizlik sigortası gelirleri, işçi, işveren ve hükümetçe karşılanmaktadır. Bu itibarla bu külfeti sadece işçi ile işverene yüklemek tenkidimize yol açacaktır...»

DÜNYADAKİ UYGULAMA

Tam istihdamı sağlamış ülkelerde dahi, işsizlik sigortasının gereğince uygulanmasında, devletin en az işçi ve işveren kadar bir katkısı bulunmaktadır.

Bunun örneklerini diğer ülkelerde çeşitli şekillerde görmek mümkün. Fransa, Avustralya, Lüksemburg ve Macaristan'da işsizlik sigortasının tamamını devlet karşılamakta Avusturya, Belçika, Kanada, Danimarka, Finlandiya, Almanya, İzlanda, Japonya, Malta, Hollanda, Yeni Zelanda, Norveç, Güney Afrika, İspanya, İsveç, B. Arap Cumhuriyeti, İngiltere, Amerika, Uruguay ve Yugoslavya'da işçi ve işveren oranında katılmaktadır.

İşsizlik sigortasının uygulandığı bütün ülkelerde genel eğilim, sistem ne olursa olsun işçiye ya hiç, ya da düşük prim yükleme ve yükün bir kısmının devlet tarafından karşılanmasıdır.

HANGİ KURUMDA

Tasarıdaki bir diğer aksaklık da işsizlik sigortası dalının, İş ve İşçi Bulma Kurumuna bağlanması konusudur. Gerçekte, İş ve İşçi Bulma Kurumunun çalışma sahası içine girer gibi görünen işsizlik konusu, tasarıdaki amacı bakımından ayrı bir özellik taşımaktadır. Mesele, işsiz iş bulmaktan öteye, bir kişinin işsiz kaldığı sürece sefaletle karşı karşıya bırakılmamasıdır. Bu sistem de ancak, Sosyal Sigorta Kurumu bünyesinde kurulacak bir «İşsizlik Sigortası Müdürlüğü» ile gerçekleştirilebilir ve istenilen sonuca varılabilir.

Kaldı ki, işçinin söz sahibi olduğu Sosyal Sigorta Kurumu bünyesinde bu müessesenin varlığı, denetimi ve organizasyonun daha rasyonel çalışması yüzünden yararlıdır. Aksi halde, İş ve İşçi Bulma Kurumunda da, Yönetim Kurulu ve Genel Kurul gibi organları gerçekleştirmek ve işçi temsilcilerine Kurumu yürütmekte kesin bir hak vermek gerekecektir.

UYGULAMA

Bundan ayrı olarak, tasarıda, kanunun kabulünden dört yıl sonra uygulamanın yapılacağı belirtilmiştir. Yürürlük tarihinin dört yıl ileriye alınması, bir bakıma bu müessesenin vatandaşlara dört yıl hizmet etmekten uzak tutulmak istenmesidir. Ancak tasarıda bu hükmün yer alması, malî fonun biriktirilmesi amacını gütmektedir. Bu halde dört yıllık süre içinde, pilot bölgeler veya iller seçilmek suretiyle uygulamaya etaplı gitmek daha yararlı olacaktır. Böylece, hem uygulamada görülecek aksaklıkların tespiti hem de ilk planda doğabilecek karışıklıkların giderilmesi sağlanmış olacaktır.

Çalışma Bakanlığı tasarısında «işsizliğin» ve «işsiz»in tanımı de gerçekleştirilmemektedir. Tasarıda yer alan bu maddeye göre, «kendini kusur ve kabahati olmadan işini kaybeden» her işçi işsizlik ödeneğinden yararlanabilecektir. Ancak unutmamak gerekir ki, Türkiye'de işverenlerce uygulanmakta olan genel tutum işten çıkarılan işçiye «kusur» un yüklenilmesi şeklindedir, bu halde de işsiz kalan bir kimse sigortanın işsizlik ödeneğinden yararlanamayacaktır.

Eğer gerçekten ihtiyacı karşılayacak bir işsizlik sigortası kurulmak isteniyorsa, bu görüşlerin ışığında hareket edilmesi gerekecektir.

kümlüler, hükümlüler, yabancı uyruklular.»

Tasarı, «ancak, akdolunan sözleşmeler gereğince, mütakabiliyet esasları dairesinde çalışan yabancılar hariştir» diyerek, yabancı uyruklular konusunda bir ayrıcalık getiriyor.

Tasarının yürürlük tarihi ise ilgi çekici. «Yürürlük tarihi» matla-bını taşıyan 46'ncı madde aynen şöyle :

«Bu kanunun,

1 — İşsizlik yardımı yapılmasına dair hükümleri hariç, diğer hükümleri yayımını takip eden aybaşından bir yıl sonra,

2 — İşsizlik yardımı yapılması hakkındaki 11, 13, 15 ve 17'nci maddeleri kanunun diğer hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarihten üç yıl sonra yürürlüğe girer.»

Bu suretle, kanunun uygulanması çıkışından dört yıl sonra başla-

mış olacak...

TEMENNİ

Şimdi bütün temenni, sosyal düzende adaleti sağlayıcı bu güvenlik müessesesinin bir an önce kanunlaşması... Anayasadaki ifade-sine uygun bir İşsizlik Sigortası Kanununun bugüne kadar uygulamada görülen büyük aksaklıkları gidereceği inancı henüz yitirilmiş değil.

Bakalım gelecek günler neler gösterecek...

(Tasarının tam metni 27. sayfada)

... Ve nihayet sözleşme imzalandı

Ereğli işçisine ücret artışı ve yeni sosyal haklar sağlandı.

E KİM ayının sonunda, grevin anlaşmayla bitmiş olmasına rağmen imzalanamayan Ereğli Demir Çelik sözleşmesi, nihayet geçtiğimiz ayın ilk haftası içinde imzalandı ve bu suretle, aylarca kamuoyunu meşgul eden bir konu, tatlıya bağlanmış oldu.

6 Kasım günü Devlet Bakanı Refet Sezgin'in odasında yapılan imza törenine, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, Çalışma Bakanı Seyfi Öztürk, Sanayi Bakanı Selahattin Kılıç, işveren temsilcisi Ali Çimen katıldı.

«Günlerdir süregelen anlaşmazlıklardan sonra, imzalanan toplu sözleşme ile çetin safhaların bittiğini» söyleyen Devlet Bakanı Refet Sezgin, « tarafların karşılıklı göstermiş oldukları iyi niyet ile anlaşmazlıklar sona ermiştir. Toplu sözleşmenin işçi arkadaşlarımıza büyük bir güven ve emniyet getireceğine inanıyorum » dedi.

Toplu sözleşmede, işçilerin saat ücretlerine birinci yıl 80, ikinci yıl 50 kuruş zam yapılması öngörülmüş. Ayrıca, yemek parası, çocuk yardımı, öğretim yapan çocuklar için ayrıca yardım ve çeşitli sosyal hakların sağlandığı toplu sözleşmenin imzalanması Ereğli Demir Çelik Fabrikası işçileri arasında da büyük memnunluk yarattı.

UYUŞMAZLIĞIN TARİHÇESİ

Uyuşmazlık çözümlenip, toplu sözleşme imzalandığı zaman, sendikacılar, geçen dört ayı hatırladılar.

Ereğli Demir Çelik grevi çok az grevde görülen dönemler geçir-

EREĞLİ DEMİR ÇELİK SÖZLEŞMESİ İMZA TÖRENİ

Aylar süren grevin başarılı sonucu

mişti.

Uyuşmazlığın başlangıcı Ağustos ayına dayanıyordu.

Ereğli Demir Çelik Fabrikası işvereni ile Ereğli Demir Çelik Sendikası arasında yapılan toplu sözleşme görüşmelerinde bir anlaşmaya varılamayınca, Sendika, işçilerin tamamının katıldığı bir forum düzenledi ve burada yapılan oylama sonucunda greve karar verildi.

Grev kararının işverene bildirilmesinden altı iş günü geçtikten sonra, Toplu İş Sözleşmesi ve Grev Kanunu uyarınca, Sendika'nın grev hakkı doğmuş bulunuyordu.

Bu hak, 12 Ağustos günü kullanıldı ve işçiler, saat 7.30 dan itibaren greve başladılar.

Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç'un bir konuşmasıyla greve başlayan işçiler, haklarını almak için azimli ve kararlı olduklarını belirttiler, ancak, grevin üçüncü günü, Bakanlar Kurulu'nun aldığı erteleme kararı yüzünden, 16 Ağustos Cumartesi günü saat 8'de işbaşı yapmak zorunda kaldılar.

Türk-İş, grevin 30 gün ertelenmesi yolundaki Bakanlar Kurulu kararının iptali ve yürütmenin durdurulması için Danıştay nöbetçi dairesine başvurdu. Fakat yürütmenin durdurulması isteği kabul

edilmedi.

Bakanlar Kurulu'nun 30 günlük erteleme kararı, 16 Eylül günü sona erdi, işçiler derhal greve başladılar. İki saat sonra ikinci bir karar yapan Resmi Gazete Bakanlar Kurulunun, grevin ikinci defa ve 60 gün süre ile ertelenmesi hakkındaki kararı yayınlandı ve iki saat süren grev yine durdu.

Yine Danıştay'a başvuran Türk-İş'in «yürütmenin durdurulması» isteği bu defa olumlu karşılandı ve 25 Eylül günü, «Bakanlar Kurulu'nun aldığı erteleme kararı» 25 Eylül günü durduruldu.

Türk-İş bu karara rağmen, hemen greve gitmedi ve işverene beş günlük bir süre tanıdı.

Yapılan görüşmelerde, yine bir anlaşmaya varılamadı. İşverenin de bir demec vererek, anlaşmayı tamamen reddettiğini açıklaması üzerine, grev, 29 Eylül'ü 30 Eylül'e bağlayan gece yarısı başladı.

Grev devam ederken, taraflar arasında yapılan görüşmeler olumlu sonuç verdi ve bir anlaşmaya varılması üzerine 7 Ekim sabahı bir bayram sevinci içinde, tekrar işbaşı yapıldı.

İşte, kamuoyunu iki ay süreyle meşgul eden grevin kısa bir tarihçesi.

Tarım - İş'in Topraksu grevi devam ediyor

DAVULLU, zurnalı ama olay-
sız başlamıştı grev. Sendika,
işçi haklarını almada kararlı
idi. Bu sükrünnet bir kaç gün devam
etti ve Ekim ayı sona ererken poli-
sin müdahalesi, bazı tahrikçi söz-
de «sendikacı» geçinen kimselerin
oynamak istedikleri oyun, kendisi-
ni göstermeğe başladı.

Grev, Tarım-İş'in Ekim ayı or-
talarında Topraksu Genel Müdürlü-
ğüne bağlı işyerlerinde başlamıştı.
Kasım ayı başında polis, anlaşıl-
maz bir tutumla greve müdahale
etmek lüzumunu hissetti, bir sen-
dikacı nezarete alındı. Ne bir taş-
kınlık, ne de yasa dışı bir hareket
vardı. İşçiler, kanunların kendileri-
ne tanıdığı haklarını kullanmakta
idiler. Bu katı tutuma, devlet dai-
resinin kendi bünyesinde kurdurdu-
ğu bir sendika da katılmak istedi,
ancak işçi biliyordu herşeyi, inan-
madı, onların sözlerine kanmadı.

DEDİĞİM DEDİK!...

Grev devam ederken, uyumsuz-
luğun çözümlenmesi için Türk-İş de

büyük bir çaba sarfediyordu. De-
vamlı yapılan toplantılar, Devlet
Bakanı Refet Sezgin'in arabulucu-
luğu bir sonuç vermiyordu. İşve-
ren, sözleşme yapmaktan kaçıyor-
du âdeta...

Arabulma çabalarının başarıya
ulaşmaması karşısında Türk-İş bir
bildiri yayınladı ve bu tutumun de-
vamı halinde grevin sertleşeceğini
ve bunun sorumluluğunun da işve-
rene ait olacağını açıkladı.

Türk-İş bildirisinde şöyle de-
niyordu:

«Köy İşleri Bakanlığına
bağlı Toprak Su Genel Müdürlü-
ğüne ait işyerlerinde, üye-
miz Tarım-İş Sendikasının baş-
lattığı grev 34. gününe girmiş
bulunmaktadır. Bu ana kadar,
uzlaşma için atılan bütün
adımlar, işveren durumunda
bulunan Genel Müdürlüğün uz-
laşmaz tutumu yüzünden so-
nuç vermemiştir.

Grevin asıl nedeni, işveren
genel müdürlüğün işçilere hiç-
bir hak tanımak istememesi-
dir. Devletimizin bu dairesi,
kendi bünyesinde bir sendika
kurdurmuş ve istediği şartları
bu sendikaya kabul ettirerek
bir toplu sözleşme imzalamış-
tır. Toprak Su Genel Müdürlü-
ğü, şimdi de, Türk-İş'e bağlı
Tarım-İş Sendikasının aynı
şartları kabul etmesini, yani
işçilerin hakkını aramaktan

TARIM-İŞ GREVİNDEN
İnsanca yaşamak için...

vazgeçmesini istemektedir.
Türk-İş ve O'na bağlı hiçbir
sendika, bu çeşit oyunlarla, iş-
çilerin haklarının çiğnenmesine
göz yummayacaktır.

Düşük ücretle, ve her türlü
iş güvenliğinden yoksun bulu-
nan tarım işçilerinin, şartları-
nı iyiye götürmek, aslında, dev-
letin başta gelen görevidir. Dev-
letin bir dairesinin, bu görevi
bir yana iterek, tamamen aksi
tutumu benimsemesi ve işçile-
rin, çağımız için yüz karası sa-
yılacak şartlarda çalıştırılma-
ları için çirkin oyunlara gir-
mesi, en hafif tabiriyle, devle-
tin kendini inkâr etmesidir.

Uyuşmazlığın çözümlene-
bilmesi için, Başbakan tarafın-
dan görevlendirilen Devlet Ba-
kanı Refet Sezgin'in bu göre-
vini olumlu şekilde sonuçlan-
dırabilmesi için, işçi hareketi
olarak, elimizden gelen her yar-
dımı yapmaya hazır olduğumuzu
kamuoyuna duyurmak isteriz. An-
cuk bir anlaşmaya va-
rabilmenin ilk şartı, işçilerin
insan haysiyetine yaraşır bir
yaşayış seviyesine sahip olma-
ları gerektiğinin, işveren tara-
fından kabul edilmesidir.

Eğer, işveren devlet daire-
si, bu görüşmelerde de bugü-
ne kadar sürdürdüğü uzlaş-
maz tutumuna devam ederse,
bundan sonra doğacak olayla-
rın ve grevin sertleşmesinin de
sorumluluğunu taşıyacaktır».

YUMUŞAMA

Türk-İş'in bildirisi etkisini gös-
termeğe başladı. Birkaç gün sonra,
işveren yeniden görüşmelere hazır
olduğunu bildiriyordu. Masaya otu-

TARIM-İŞ SENDİKASININ TOPRAKSU GREVİ

Ne taşkınlık, ne yasa dışı hareket...

ruldu, görüşler ortaya kondu. İşveren'in tutumunda bir yumuşama görülmüyordu.

SÖZLEŞME İMZALANIYOR

Grevin 34 üncü günü idi. Akşam geç saatlerde yapılan toplantıda nihayet anlaşmaya varılmıştı. TRT'nin 22.45 bülteninde grevle ilgili şu haber yayınlanıyordu:

ANKARA: Tarım-İş Sendikası'nın Toprak Su Genel Müdürlüğü'ne bağlı işyerlerinde başlattığı grev, bugün tarafların anlaşıp toplu iş sözleşmesini imzalamalarıyla son bulmuştur.

Başbakan Süleyman Demirel tarafından uyumazlığın çözümü için arabulucu olarak atanan Devlet Bakanı Refet Sezgin, bugün yapılan son görüşmeden sonra bir açıklama yapmış ve şunları söylemiştir:

«— Bugün taraflar ve Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç'un da katılımıyla yapılan toplantıda ihtilâflı konularda anlaşma hasıl olmuş ve grev uygulaması kaldırılmış bulunmaktadır. Uyumazlığın giderilmesinde taraflarca gösterilen gayret ve iyi niyete teşekkürlerimi ifade eder ve bu sözleşmenin hayırlı olmasını dilerim».

Oleyis'in bir grev kararı

**Marmara otelindeki
görüşmelerde olumlu
sonuç alınamadı...**

Tarım-İş'in grevi sona ermişti, ama Oleyis Sendikasının Marmara Oteli ile olan anlaşmazlığı bir türlü çözümlenemiyordu. Sendika on aydır devam ettirdiği sözleşme görüşmelerinde olumlu bir tek adım atamamıştı. Daha doğrusu işveren bu adımı attırmak istemiyordu sendikaya...

İşveren işçilere baskı yolunu da denemiş, daha sonra sendikaya

OLEYİS SENDİKASININ BİR GREVİ

Uyarmalar yararlı olacak mı?...

«işçilerin grev istemediklerini» söyleme gafletinde de bulunmuştu. Sendika bunun üzerine grev oylamasına geçti ve yüzde yitire yakın bir çoğunlukla başarı sağladı.

SENDİKA UYARIYOR

Bir yandan Türk-İş, diğer yandan sendika sözleşmenin grevsiz imzalanması için elinden gelen bütün gayreti gösteriyordu. Kasım ayı ortalarında bir demec veren Oleyis Sendikası Başkanı Nusret Aydın işveren Emekli Sandığı yöneticilerini bir kere daha uyardı ve şöyle dedi :

«Bir kamu kuruluşu niteliği taşıyan Emekli Sandığı tarafından işletilmekte olan Marmara Otelinde toplu sözleşme görüşmeleri 10 aydan beri devam etmektedir.

Marmara Otelinde çalışmakta olan işçilerden büyük çoğunluğu çok düşük ücret almakta, örneğin ayda 400 liraya geçinmek zorunda kalmaktadırlar. Ücretlerin düşüklüğü yanında, iş güvenliği de bulunmamaktadır; işçi yarınına güvenle bakabilme imkânından yoksundur.

Sendikamız, Şubat ayından beri devam edegelen sözleşme görüşmelerinde, ücretlerin adil bir seviyeye çıkarılması ve iş güvenliğinin sağlanmasını istemiş, ancak, bu en tabii isteklerimiz dahi olumlu karşılanmamıştır.

GREV KARARI ALINIYOR

Bütün bu çabalar bir sonuç ver-

memiş, sendika yöneticileri Kasım ayının sonlarında Marmara Otelinde greve gitmekten başka çare kalmadığına kanaat getirmişlerdi. Bu kararın alınmasından sonra Türk-İş de bir bildiri yayınladı, grevi destekleyeceğini açıkladı.

Türk-İş'in bildirisi şöyleydi :

«Bir kamu kuruluşu niteliği taşıyan Emekli Sandığı tarafından işletilmekte olan Marmara Otelinde temel işçi hak ve özgürlükleri çiğnenmek istenilmektedir. İşverenin bu tutumu, üyemiz Oleyis Sendikasının bu işyerinde grev kararı almasıyla sonuçlanmıştır.

Oleyis Sendikası ile Marmara Oteli işvereni arasındaki toplu sözleşme görüşmeleri 10 ay önce başlamıştır. İşveren, büyük çoğunluğu ayda 400 liraya çalışan işçilerin ücretlerini artırmaya yanaşmadığı gibi, iş güvenliğine ilişkin istekleri de reddetmektedir. Çalışma şartlarının düzenlenmesini, ücretlerin adil bir seviyeye çıkarılmasını ve iş güvenliği sağlanmasını isteyen Oleyis'in gösterdiği iyi niyete de maksatlı olarak karşılık verilmemektedir.

Türk İşçi Hareketi, Marmara Otelinde çalışan işçilerin yapacakları grevi sonuna kadar desteklemeğe kararlıdır.»

Kasım ayı sona erdiği gün, Marmara Otelindeki anlaşmazlık henüz çözümlenememişti.

Sözleşmeler

Petrol-İş Sendikası Azot Sanayii ile sözleşme yaptı

TÜRKİYE Petrol, Kimya, Azot dikası (Petrol-İş) ile Azot Sava Atom Sanayii İşçileri Senayii Genel Müdürlüğü arasında 6 aydır devam eden toplu sözleşme görüşmeleri, Kasım ayı sonunda sonuçlandı ve üç yıl süreli sözleşme imzalandı.

1 Mayıs 1969 tarihinden itibaren yürürlüğe giren sözleşme ile Kütahya Azot Fabrikasında çalışan 2500 işçiye ücret zammı ve çeşitli sosyal yardımlar sağlandı.

Yeni sözleşme ile, iki yıla kadar kıdemi olanların günlük ücretlerine 400 kuruş, beş yıla kadar kıdemlilere 456 kuruş, on yıla kadar kıdemlilere 520 kuruş ve on yıldan fazla kıdemi olanlara da 600 kuruş ücret zammı yapıldı. İşçi ücretlerine sözleşmenin ikinci yılında seyranen 200 kuruş ve üçüncü yılında da 240 kuruş, daha zam kabul edildi.

Öte yandan, yeni sözleşme ile 100'ün üstünde müstahdem işçi statüsüne alındı ve sözleşmeden yararlanmaları sağlandı.

Tümtis Adana Belediyesi ile anlaştı

Türkiye Motorlu Taşıtl İşçileri Sendikası (TÜMTİS) ile Adana Belediyesi arasındaki toplu iş sözleşmesi içinde bulunduğumuz ayda imzalandı.

Sözleşme ile, Otobüs idaresinde çalışanların asgari ücretleri 25 liraya çıkarıldı ve işçinin liyakatına göre 27 lira olarak belirlendi. Bunun yanı sıra, ilk defa bir işçi baremi kabul edildi ve işçilere kademe li olarak zam sağlandı. Çocuk zammının ise 1970 yılında 15, 1971 yılında 20 ve 1971 sonunda da 25 lira verilmesi kabul edildi.

Bunların dışında, evlenme ölüm yardımı olarak işverenin 300 lira ödemesi sözleşmede yer aldı.

YURT DIŞINDAKİ İŞÇİLERİN VATANA DÖNÜŞÜ

Şimdi de beklenen gümrük memuru...

Dışardaki işçiler

ALMANYADAKİ TÜRKLER

Kasım ayının son haftasında, Münih istasyonuna giren bir trenden inen Türk işçileri içinden İsmail Konyalı, Federal Almanya'ya işçi olarak gelen Güney Doğu ülkelerine mensup işçiler arasından bir milyonuncu işçi oldu. Bu münasebetle yapılan törende Federal Almanya Çalışma Kurumu Başkanı Josef Stingl, Almanya'ya daha 150 bin yabancı işçinin getirileceğini belirtiyordu.

Gerçekten, Federal Almanyanın yabancı işçiye olan ihtiyacı 1969 yılında en yüksek seviyesini buldu ve Almanya'daki yabancı işçilerin sayısı bütün tahminleri aşarak 1,5 milyonu geçti.

Federal Almanya Çalışma Kurumunun tespit ettiği son sayılara göre 30 Eylül 1969 tarihinde Federal Almanya'da 1.501.409 yabancı işçi çalışmaktaydı. Geldikleri ülkelere göre bu işçilerin dağılımı şöyle olmaktadır:

İtalya	: 348.977
Yugoslavya	: 265.036
Türkiye	: 244.335
Yunanistan	: 191.210
İspanya	: 143.058
Portekiz	: 29.534
Diğer milletlerden	: 279.259

TÜRKLERİN SAYISI DOKUZ AY İÇİNDE 73.865 ARTTI

Ocak ayından Eylül ayına kadar Federal Almanya'ya yeniden 208.900 yabancı işçi geldi. Bu sayının 48.300 ü kadın işçiler. Geçen yılın ilk dokuz ayı içinde ise yal-

DIŞ ÜLKELERE GİDEN İŞÇİLER

İliye ihtiyaçları var

YURT DIŞINA GİTMEK İSTEYENLER

Sabırla beklemek gerek...

nız 67.100 yabancı işçi Almanya'ya gelmiş bulunmaktaydı. Böylelikle, 1969 yılının ilk dokuz ayı içinde gelen yabancı işçilerin sayısı, bundan önceki en yüksek sayı olan ve 1964 yılının dokuz ayı içinde gelen 168.800 yabancı işçiyi 40.000 artışla geçmiş bulunuyor. İlk dokuz ay içinde Türkiye'den gelen 73.865 işçinin yanı sıra, Yugoslavya'dan 50.052, Yunanistan'dan 37.879, İspanya'dan 30.563, İtalya'dan 8.432, Portekiz'den 8.175 yeni işçi gelmiş bulunuyor.

Yeni gelen bu yabancı işçilerin cinsiyetlerine göre ayırımı da şu şekilde :

Milliyet	Kadın işçi	Erkek işçi
Türk	15.770	58.095
Yugoslav	10.085	39.967
Yunanistan	15.642	22.237
İspanya	5.000	25.563
İtalya	167	8.265
Portekiz	1.678	6.497

Eylül ayı sonunda Federal Almanya'da 832.600 iş yeri açık bulunmaktaydı. Aynı müddet içinde işsizlerin sayısı ise 100.500 e düşmüştür. Alman işverenleri, Eylül ayı sonunda, Federal Almanya Çalışma Kurumundan daha 103.404 yabancı işçi istediler.

YABANCI İŞÇİLER İÇİNDE ERKEK VE KADINLARIN SAYISI :

Geldiği Memleket	Kadın İşçi	Erkek İşçi	Toplam
İtalya	80.962	268.015	348.977
Yugoslavya	85.509	179.527	265.036
Türkiye	53.573	190.762	244.335
Yunanistan	81.077	110.133	191.210
İspanya	45.066	97.992	143.058
Portekiz	8.461	21.073	29.534
Toplam	354.648	867.502	1.222.150

Bu rakamlar anlaşmasız ülkelerden gelen 84.752 kadın ve 194.507 erkek işçinin eklenmesiyle Almanya'daki yabancı işçilerin sayısı

439.400'ü kadın 1.062.009'u erkek olmak üzere 1.501.409'u buluyor.

İŞSİZ İŞÇİLERİMİZ

1969 Eylül sonu istatistiklerinde, Federal Almanya'daki işsizlerin sayısı 100.477 olarak görülmekteydi. İşsizlik Sigortasından işsizlik ödeneği alan bu işsizlerin içindeki yabancı işsizlerin sayısı ise 2.318 kişiydi. Bu sayının 260 ını Türk işsizleri teşkil etmekte. Eylül sonu itibarıyla Federal Almanya'da Türk işçilerden 159 erkek ve 101 kadın vatandaşımız işsiz bulunmaktaydı. Bu işçiler İşsizlik Sigortasından ödenek almaktaydılar.

Almanya'daki yabancı işsizlerin çoğunluğunu (450) kişi İtalyanlar teşkil etmektedir. Türkler 260 ile ikinci sırada bulunmaktadır.

FRANSA TÜRK İŞÇİ İSTİYOR

Nisan 1965'de imzalanmış olan bu anlaşma çerçevesinde Fransa, Türkiye'den geniş çapta ve belirli bir düzene göre işçi getirtmek üzere ciddi tedbirler alıyor.

Fransız Milli Muhaceret Ofisi'ne yakın kaynaklara göre, 10.000 Türk işçisinin kısa sürede Fransa'ya gitmesi bekleniyor. Ofis bu gaye ile İstanbul'da yeni olarak faaliyete geçen bir büro açtı. Türk İş ve İşçi Bulma Kurumu ile işbirliğine başladı.

Anlaşma hükümleri, gereğince, Fransa'da çalışmayı arzulayan işçi adayları İş ve İşçi Bulma Kurumu tarafından Fransız Ofis'i temsilciliğine yönetilecek, sağlık muayenesiyle mesleki nitelik taşıyan eleme bu seviyedeki sorumlularca yürütülecek.

Çalışma Bakanlığı Nüfus ve Muhaceret Dairesi Müdürü Michel Massenet «Türk işçilerinin Fransa'da çeşitli sosyal avantajlardan faydalandıklarını» belirterek şunları ekledi : «Halen Fransa'da çeşitli faaliyet alanlarında işçi ihtiyacı mevcuttur. Bu arada da madencilik, inşaat, bayındırlık ve çobanlıklar sayılabilir. Türk işçileri, diğer bütün yabancı işçiler gibi, ikamet tezkeresi, çalışma müsaadesi ve ücret bordrosu ile birlikte selâhiyetli bir aracı müesseseye başvurmak suretile, ücretleri üzerinden biriktirdikleri parayı vatanlarına transfer edebilirler.»

KÖYDEN ŞEHİRE HASTA NAKLİNDEKİ ARAÇ...

Köy ambulansı!...

Sağlık

Sağlık hizmetleri yürümüyor!...

Devletin görevi: Herkese sağlık hizmeti sağlamak... Ama plânın öngördüğü hedefin yarısına bile ulaşamıyor..

«Devlet, herkesin beden ve ruh sağlığı içinde yaşayabilmesi ve tıbbi bakım görmesini sağlamakla görevlidir» diyor Anayasamız ve Devlete niçin bu görevin yüklenmiş olduğunu da gerekçesinde şu satırlarla anlatıyor :

«Liberal devlet anlayışı içinde dahi, devletin sağlık işleriyle meşgul olması genel olarak kabul edilmektedir ve hemen her memlekette böyle bir bakanlık mevcuttur. Ancak zamanımızın refah devletinde, (iktisaden zayıf halk tabakalarının hayatları için en zaruri olan hakları fiilen sağlayan sosyal devlette) ferdin sağlığını, gerek doğrudan doğruya, gerek özel teşebbüsle ve mahalli idarelerle işbirliği yapa-

rak, temin etmek, devletin başta gelen görevleri arasında yer almaktadır...»

ANAYASA DİYOR AMA..

Anayasamız böyle diyor ama, uygulama, bir türlü bu amacı gerçekleştirecek yönde gelişmiyor. Büyük şehirlere yığılan doktorlar, küçük yerlere özellikle doğu bölgesine gitmek istemiyorlar. Doktorsuzluk, sağlık personeli yoksunluğu doğu bölgemizin başlıca özelliklerinden biri.

Bu durum göz önüne alınarak girilen sağlık hizmetlerinin sosyalizasyonu denemesi ise, başarısızlıkla sonuçlanmış görünüyor. Sağlık hizmetleri sosyalize edilirken, sosyalizasyon bölgelerinde, tam gün (full-time) hizmet görecektik doktorların çalıştırılması öngörü-

lmüştü. Uygulanacak sistem, doktor, hemşire ebe ve diğer sağlık personeli ile yurttaşın bütün sağlık hizmetlerini gerçekleştirecek ve bu suretle Devlet de en önemli görevlerinden birini yerine getirmiş olacaktı.

NE YAPILACAKTI NE YAPILDI

Birinci Beş Yıllık Plan 1963'ten 1967'ye kadar her yıl 300 sağlık ocağı yapımını öngörmekteydi. Bu suretle, ilk plan döneminin sonunda 1500 sağlık ocağı açılmış olacaktı. Ancak, Birinci Beş Yıllık Plan dönemi içinde açılan sağlık ocakları sayısı, hiçbir yıl bu rakamı bulamadı ve beş yılın sonunda 1500 yerine ancak, 890 sağlık ocağı açıldı. Bu suretle plan hedefinin ancak yüzde 59,3'ü gerçekleştirilebil-

HASTANEDE SIRA BEKLEYEN KADIN HASTALAR

Hastane açılmasını bekleyenler de var...

miş oldu. Ne var ki, bu sağlık ocaklarının çoğu da gerekli doktor ve sağlık personeli bulunamadığı için çalışamaz durumda.

Devlet Planlama Teşkilâtı, sağlık ocakları konusunda şöyle diyor:

«Sağlık ocaklarının yapımı ile ilgili çeşitli sorunlar vardır. Ocakların yapıldığı yerlerde yol, içme suyu, haberleşme gibi alt yapı hizmetleri genellikle sağlanamamıştır.

Ocaklar bulundukları yerlerin iklim şartlarına uygun olarak inşa edilmemiştir. Arsa bulmakta çekilen zorluk nedeniyle, ocakların köy dışına yapılması, hizmetin görülmesini güçleştirmektedir. İnşa maliyetleri, her yıl fiyat artışlarıyla açıklanmayacak derecede farklılıklar göstermiştir.»

«TAM GÜN»DEN VAZGEÇİLİYOR

Tam gün çalışma denemesinin başarısız sonuç verdiği bizzat Sağlık Bakanı tarafından açıklandı ve İstanbul'da, doktorlara eskiden olduğu gibi, yarım gün hastahane çalışmaları ve muayenehane açabilmeleri imkânı tanındı. Sağlık Bakanı, tam gün çalışma sisteminin gerektirdiği mali imkânlarla sahip

olunamayışı yüzünden sistemden vazgeçildiğini söylüyor. Aynı nedenlerle, sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgelerde görev alan doktorların ve diğer sağlık personelinin tazminatları ödenemediği için, doktorlar bu görevlerinden ayrılıyorlar. Şu anda, birçok yer yine doktorsuz.

Bu durum, yine Plânlama Teşkilâtı tarafından şu sözlerle anlatılıyor :

«Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgelerde dengeyi sağlamak yönünden çabalara girildiği halde, hekimlerin büyük il merkezlerinde toplanmaları önlenememiş ve dengesizlik devam etmiştir. Nüfus yoğunluğu yönünden eşit olan bölgelerde hekim oranı ve hekim başına düşen nüfus büyük farklılıklar göstermektedir.»

İNSANGÜCÜ EKSİKLİĞİ

Sağlık hizmetleri bakımından bir diğer problem de sağlık insan gücü sağlanmasında çekilmektedir. Doktorların büyük bir kısmı yabancı ülkelere gidip yerleşmekte. Sadece tıp eğitimi süresinde devlete maliyeti 400 bin lira olan doktorlarımızdan yüzde 30'u şu anda dış

ülkelerde çalışıyor.

Aynı şekilde, yardımcı sağlık personeli eksikliği de sağlık hizmetlerinin yürütülmesinde kendini gösteriyor. Batı ülkelerinde 2,5 yatağa bir hemşire düşerken, Türkiye'de Sosyal Yardım Bakanlığı hastahanelerinde 50 yatağa bir hemşire düşüyor. Özel sektöre ait hastahanelerde ise 65 yatağa bir hemşire düşmekte.

UZAK BİR HAYAL

Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi ve bu suretle Devletin görevini yerine getirmesi bu durumda daha uzun yıllar bir hayal olarak kalacak görünümü veriyor. Sağlık hizmetleri için kalkınma planlarında belirtilen hedefler, gittikçe uzakta kalmakta. Örneğin, İkinci Beş Yıllık Plan, «sosyalleştirme programı 1967 sonunda 23 ili kapsamış olacaktır» derken, bu rakama 1968 yılı sonunda bile ulaşamadı.

1969 yılı programının sağlık hizmetlerinin durumu ile ilgili bölümü sağlık ocaklarında mevcut hekim kadrolarının yüzde 53'ünün, hemşire kadrolarının yüzde 70'inin boş olduğunu ortaya koyuyor.

PLÂNA GÖRE

Bu konuda şunları söylüyor 1969 yılı kalkınma planı :

«Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi programı 1968 yılı sonunda 22 il'e ulaşmış ve 753 sağlık ocağı ile 196 sağlık evi uygulamaya katılmıştır. 1968 yılında, mevcut ocakların kadrolarının tamamlanması ve sistemin aksayan yönlerinin giderilmesi için yeni ocak yapımının durdurulmasına rağmen, mevcut ocaklar eksik kadrolarla çalışmaya devam etmektedirler. Sağlık ocaklarında mevcut hekim kadrolarının yüzde 53 ü, hemşire kadrolarının yüzde 70 i ve sağlık evleri ebe kadrolarının yüzde 37 si boştur.

Türkiye'de hasta yatağı sayısı 75 500 ü bulmaktadır. Ortalama olarak 445 kişiye bir yatak düşmekte, ancak imkânların yurt yüzeyinde dağılımı önemli dengesizlikler göstermekte, yatak başına nüfus 3 ilde 200 ün altında iken, 28 ilde

DOĞUDA HASTA NAKLİ

«Çileli Doğu...»

1000 in ve 10 ilde 2000 in üstüne çıkmaktadır.

Hasta yataklarının yanı sıra sağlık personelinin de dengesiz dağılımı ve bu arada Devlet hastahanelerinde yatak başına cari harcamaların fiyat yükselmelerine paralel olarak artırılmaması, çeşitli kuruluşların birbirlerinin boş kapasitesinden faydalanamamaları sonucu, bazı bölgelerde bu kuruluşlara ait ihtiyacın üzerinde hasta yatağının ortaya çıkması gibi sebeplerle talep ve yatak arzı fazlalaştığı halde sağlanan

hizmetlerin niteliği düşük kalmakta ve genel yatak işgal oranları istenilen seviyeye ulaşamamaktadır.

Bayındırlık Bakanlığı içinde gerekli çalışmaların yetersiz kalması sonucunda sağlık tesislerinin inşaat maliyetlerinin yüksek seviyesini muhafaza etmesi, plân hedeflerinin gerçekleşmesinde önemli bir dar boğaz teşkil etmektedir.»

ACI, FAKAT GERÇEK

Bu duruma göre, 1968 yılı sonunda 22 il'e ulaşan sağlık hizmetleri sosyalizasyonu hekim sayısı bakımından yüzde 47, hemşire sayısı yönünden yüzde 30 kapasite ile çalışabilmektedir. Bu durumda, sağlık hizmetlerinin 22 ilde tam olarak uygulandığını söylemek de imkânsızdır. En iyi niyetli bir görüşle, sistemin 22 ilde yarı yarıya uygulandığı söylenebilir.

Sağlık hizmetlerinin gelecekte düzelmesini beklemek de bugüne kadarki gelişmeler göz önünde tutulacak olunursa, bir hayal gibi görünüyor. Bu durumu İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı da kabul ederek, şöyle diyor :

«İleriki yıllar için Türkiye'nin doktor ihtiyacı, iktisadi ve sosyal gelişmeye göre tesbit edilmiştir. 1955-1965 arasındaki doktor sayısının artış hızı, 1972 yılından sonra da devam ederse, Türkiyede doktor sayısı bakımından, ekonomik seviyeye göre bir boşluk doğacaktır. Bu

boşluğu kapamak için normal artışın üstünde gayretler gerekecektir.»

Aslında bu gayretin daha yıllar önce gösterilmesi gerekirdi.

RAKAMLARA GÖRE

Devlet Planlama Teşkilâtının yaptığı hesaplara göre Türkiye'nin doktor ihtiyacı 1968-1982 yılları arasında şöyle bir gelişme gösterecek:

1966	10,2 bin (mevcut)
1967	10,6
1968	10,9
1969	11,3
1970	11,7
1971	12,2
1972	13,2
1977	19,2
1982	28,5

Doktor ihtiyacında meydana geleceği tahmin edilen artış, 1966 yılında mevcut doktorların ihtiyacı karşılamakta olduğu tezine dayanıyor. Oysa, 1966 yılında mevcut 10 200 doktorun yurt ihtiyacını karşılayamadığı yine Kalkınma Planı tarafından «yurdumuzda sağlık personelinin sayı bakımından yetersiz olması ve yurt düzeyinde dengesiz dağılımı sağlık hizmetlerinde beklenen gelişmeyi engellemektedir» sözleriyle kabul ediliyor.

Kalkınma Plânına göre, yıllara göre, doktor arzı şöyle bir gelişme gösterecek :

1967	10,7 bin
1968	11,0
1969	11,4
1970	11,7

YILLARA GÖRE SAĞLIK ELEMANI ARTIŞI

	Doktor	Diş Hekimi	Eczacı	Hemşire	Ebe	Sağlık Memuru
Yıllar	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1967 (Stok)	10,7	1,8	1,9	4,7	4,7	5,9
1968	11,0	1,9	2,0	4,8	5,2	5,9
1969	11,4	2,0	2,1	5,1	6,0	5,9
1970	11,7	2,0	2,4	5,4	6,6	5,9
1971	12,0	2,3	2,7	5,7	7,3	5,9
1972	12,3	2,5	3,1	5,9	7,9	5,9
1977	13,7	3,7	4,7	7,0	10,8	6,0
1982	15,0	4,7	6,2	8,1	13,6	6,0
						bin kişi

İLLERDE NUFÜS BAŞINA DÜŞEN YATAK SAYISI

İLLER	100 000 kişi başına yatak sayısı		Toplam yatak sayısı		İLLER	100 000 kişi başına yatak sayısı		Toplam yatak sayısı	
	1960	1965	1960	1967		1960	1965	1960	1967
Adana	91,1	124,2	693	746	İzmir	252,2	267,4	2682	3491
Adıyaman	17,1	37,4	40	130	Kars	45,1	58,6	245	395
A. Karahisar	58,8	53,8	270	345	Kastamonu	80,7	107,6	350	825
Ağrı	23,2	52,6	50	100	Kayseri	112,2	149,4	539	1261
Amasya	93,3	84,	240	240	Kırklareli	31,1	38,7	75	120
Ankara	327,7	355,8	4330	6483	Kırşehir	42,7	38,1	75	75
Antalya	52,9	111,9	220	530	Kocaeli	139,5	160,9	415	320
Artvin	63,7	47,6	125	125	Konya	84,2	95,4	827	1106
Aydın	97,1	142,5	454	773	Kütahya	81,6	121,8	300	550
Balıkesir	82,8	112,2	555	795	Malatya	68,2	99,2	269	710
Bilecik	68,6	71,9	100	100	Manisa	111,1	148,3	730	1160
Bingöl	38,1	59,8	50	90	Maraş	46,2	43,3	180	190
Bitlis	58,2	48,7	75	75	Mardin	22,6	32,8	80	130
Bolu	76,5	91,2	270	420	Muğla	58,4	46,3	175	230
Burdur	111,4	128,2	200	260	Muş	41,8	60,4	70	155
Bursa	134,5	138,1	933	1092	Nevşehir	26,7	110,7	50	255
Çanakkale	77,	84,2	260	295	Niğde	61,9	62,1	200	225
Çankırı	80,8	77,8	195	195	Ordu	10,7	46	50	250
Çorum	82,9	81,3	370	445	Rize	80,3	74,7	200	210
Denizli	85,8	76,4	365	365	Sakarya	37,3	70,3	135	334
Diyarbakır	70,9	128,6	285	980	Samsun	75,6	106,8	495	849
Edirne	56,1	84,1	155	255	Siirt	40,9	47,2	95	175
Elâzığ	370,	398,5	1041	1323	Sinop	32	48,9	80	130
Erzincan	55,6	90,9	135	358	Sivas	81,4	90,8	545	652
Erzurum	83,5	108,	475	725	Tekirdağ	138,3	160,1	380	460
Eskişehir	226,4	294,6	835	1223	Tokat	43,4	48,5	190	290
Gaziantep	143,6	129,2	624	950	Trabzon	139,8	148,5	745	1207
Giresun	66,8	97,	255	470	Tunceli	53,5	48,6	75	75
Gümüşhane	28,8	36,2	70	95	Urfa	54,7	72,1	220	325
Hakkâri	—	35,7	—	30	Uşak	86,6	126	160	245
Hatay	91,8	82,4	405	417	Van	37,9	60	80	160
Isparta	371,4	433,8	900	1245	Yozgat	37,3	34,3	150	200
İçel	96,5	122,	429	909	Zonguldak	138,1	144,7	786	1076
İstanbul	800,9	692,8	15074	16360	Toplam	151,8	166,8	42,126	56,772

SAĞLIK PERSONELİNİN İLLERE GÖRE DAĞILIMI

İLLER	100 000 kişi başına doktor		10 000 kişi başına hemşire		İLLER	100 000 kişi başına doktor		10 000 kişi başına hemşire	
	1960	1965	1960	1965		1960	1965	1960	1965
Adana	1,7	1,8	0,3	0,8	İzmir	3,1	4,9	1,1	2,3
Adıyaman	0,1	0,3	—	0,4	Kars	0,4	0,5	0,2	1,5
A. Karahisar	0,3	0,5	0,8	0,5	Kastamonu	0,4	0,4	0,3	0,6
Ağrı	0,4	0,7	0,3	1,1	Kayseri	1,1	1,3	0,3	1,1
Amasya	0,5	0,9	0,3	0,6	Kırklareli	0,5	0,9	0,3	0,6
Ankara	3,4	4,5	2,0	4,6	Kırşehir	0,3	0,4	0,1	0,8
Antalya	0,7	1,0	0,0	0,7	Kocaeli	1,4	2,2	0,8	1,4
Artvin	0,1	0,1	0,1	0,8	Konya	1,0	0,9	0,3	0,9
Aydın	1,3	1,5	0,8	1,3	Kütahya	0,5	0,8	0,3	1,0
Balıkesir	1,1	1,4	0,5	1,6	Malatya	0,6	0,5	0,2	0,7
Bilecik	0,2	0,4	0,3	1,4	Manisa	1,1	0,8	0,2	1,0
Bingöl	0,2	0,1	0,2	0,3	Maraş	0,3	0,3	1,2	1,0
Bitlis	0,2	0,5	0,2	1,2	Mardin	0,1	0,1	0,2	0,4
Bolu	0,4	0,5	0,1	0,8	Muğla	0,6	0,7	0,2	1,0
Burdur	0,6	0,8	0,2	1,2	Muş	0,2	0,7	0,3	1,0
Bursa	1,5	1,9	0,6	1,5	Nevşehir	0,3	0,2	0,6	0,1
Çanakkale	0,7	1,1	0,6	0,8	Niğde	0,3	0,5	0,1	0,9
Çankırı	0,3	0,3	0,4	0,6	Ordu	0,2	0,4	0,1	0,5
Çorum	0,3	0,4	0,1	0,6	Rize	0,6	0,6	0,2	0,8
Denizli	0,7	0,7	0,2	0,8	Sakarya	1,0	1,1	0,2	1,1
Diyarbakır	1,1	1,2	0,6	2,4	Samsun	0,9	1,2	0,3	0,8
Edirne	0,8	0,8	0,3	0,9	Siirt	0,3	0,2	0,3	0,7
Elâzığ	0,8	0,9	0,4	1,3	Sinop	0,3	0,4	0,2	0,7
Erzincan	0,4	0,8	0,2	1,5	Sivas	0,6	0,6	0,4	0,6
Erzurum	0,7	0,7	0,6	2,1	Tekirdağ	1,0	1,2	0,5	1,0
Eskişehir	2,0	2,1	1,1	2,2	Tokat	0,4	0,5	0,1	0,6
Gaziantep	1,1	1,0	0,2	1,4	Trabzon	0,6	0,8	0,5	1,2
Giresun	0,2	0,2	1,0	0,7	Tunceli	—	0,2	—	0,4
Gümüşhane	0,1	0,2	0,1	0,6	Urfa	0,1	0,3	0,1	0,7
Hakkâri	—	0,1	—	1,1	Uşak	0,6	0,8	0,3	1,3
Hatay	1,0	1,7	0,2	0,7	Van	0,5	0,5	0,2	1,7
Isparta	1,2	1,7	0,6	2,4	Yozgat	0,1	0,2	0,2	0,6
İçel	1,2	1,4	0,2	1,0	Zonguldak	1,1	1,1	0,2	1,0
İstanbul	9,0	13,3	3,0	4,3					

1971	12,0
1972	12,3
1977	13,7
1982	15,0

Bu arada dikkate alınması gereken bir diğer faktör de yetişen doktorlardan yüzde 30'unun yurt dışına gitmesi. Kalkınma Planında artış tahminleri yapılırken, dış ülkelere gidecek doktorların hesaba katılıp, katılmadığı belirtilmiyor.

Ancak, tahminler doğru çıksa dahi, doktor ihtiyacındaki gelişme ile doktor arzı arasındaki farkın gittikçe büyümekte olması, sağlık hizmetlerinin her geçen yıl daha kötüye doğru gideceğinin bir delili sayılmalıdır.

Tahminlere göre, 1982 yılında ihtiyaç duyulacak olan 28 bin 500 doktora karşı, mevcut doktor sayısı 15 bin olacaktır.

Görülüyor ki, sağlık hizmetlerinde gelişme beklemek bir hayaldir.

SOSYAL SİGORTALAR KURUMUNDA DURUM

Sağlık hizmetleri bakımından Sosyal Sigortalar Kurumu da devamlı şikâyet kaynağı olmakta.

Aslında herkesin ve dolayısıyla işçilerin de tıbbi bakım görmelerini sağlamakla görevli olan devlet, işçilere karşı olan görevinden kendini «afetmiş» bulunuyor. İşçinin dini «afetmiş» bulunuyor. İşçinin den bir kuruş bile çıkmıyor, bu görev, yine bizzat işçinin ödediği primlerle gerçekleştiriliyor.

Sosyal Sigortalar Kanununa göre, Kurum, işçi eş ve çocuklarına da bakmak yükümlülüğünü taşıyor ve buna karşı, işçiden daha yüksek oranda prim kesiyor. Ancak, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu, Kurumun bu görevi yapabilmesi için gerekli tesis ve teşkilâtı kurmasının zamana bağlı olduğunu göz önüne alarak, peyderpey gerçekleştirilmesini öngörmüş bulunuyor. Buna göre, Sosyal Sigortalar Kurumu, bölge bölge tesislerini kuracak, gerekli sağlık personelinin tamamlayacak ve işçi ailesine bakmaya hazır olduğu yerlerde, işçiden daha çok prim kesmeye başlayacak ve bu primin karşılığı olan hizmeti de uygulayacak.

Ancak, uygulama tamamen aksi yönde oldu ve Kurum, hiçbir hazırlık yapmadığı yerlerde bile işçiden fazla prim kesmeye başladı.

MADEN FEDERASYONUNA GÖRE

Maden İşçi Sendikaları Federasyonu Yönetim Kurulu geçtiğimiz ay içinde yaptığı toplantıda bu konu üzerinde önemle durdu ve toplantıdan sonra yayınladığı bildiride şunları söyledi :

«İşçilerin en büyük ızdıraplarından biri olan doktorsuzluk ve sağlık hizmetlerinin eksikliği, her gün daha da büyüyen bir dert halini almaktadır. Sosyal Sigortalar Kurumu, uyguladığı yanlış sağlık politikası yüzünden, görevlerini yapamaz duruma gelmiştir. Özellikle, işçi eş ve çocuklarının sağlık hizmetleri kapsamına alındığı birçok yerde, işçiden daha çok prim kesilmekte, ama buna karşı da sağlık tesisleri doktorsuz, hiç bir işe yaramaz halde bulunmaktadır.

Doktorsuzluk yüzünden, mahallinde tedavi edilemeyen işçi çocukları büyük şehirlere gönderilmekte, ancak, çocuklarını götürmek zorunda kalan

işçilere hiçbir ödenek imkânı tanınmamaktadır. Bu yüzden, işçi hem çalışmadığı günlerde ücret alamamakta, hem de yol ve ikâmet parası vererek, telifi imkânsız zararlara uğramaktadır.

Bu şartlar altında, işçilerin sosyal güvenliğinin sağlanmış olduğunu söylemeye imkân yoktur. Sosyal Sigortalar Kurumu'nun yaptığı, göstermelik bir çalışmayla, işçinin sağlık hizmetlerinin yapıldığı görünümünü yaratmaktır. Oysa, bu şartlardaki uygulama ne sosyal güvenlik sağlamakta, ne de sağlık yönünden yararlı olmaktadır.

İşverenlerin sigorta borçlarını örtbas etmekte büyük bir hassasiyet gösteren Sosyal Sigortalar Kurumu, bu hassasiyetin bir miktarını da işçi ve işçi ailesinin sağlığı için gösterirse, sosyal güvenlik yolunda bir adım atılmıştır denilebilir. Yoksa bugünkü şartlarda ve bugünkü uygulama içinde, sosyal güvenlik lâfı, sadece kâğıt üstünde ve parlak törenlerin kürsülerinde kalmaya mahkûmdur.»

HASTANE KAPILARINDA HERGÜNKÜ MANZARA

Doktorun gelmesi bekleniyor...

Yeraltı kaynakları

Madenlerin ulusal çıkarılmasına uygun şekilde işletilmesi ve bir Maden Bakanlığı kurulması gerekir.

Türkiye'deki yeraltı kaynaklarımızın her geçen gün heder edilmesi ve gereği gibi kullanılmaması, özellikle işçi hareketinin üzerinde önemle durduğu konulardan biri.

Madenlerimizin ulusal çıkarılmasına uygun şekilde işletilmesi ve maden politikasının belirlenerek bir Maden Bakanlığı kurulması artık kaçınılmaz bir zorunluk haline gelmiş bulunuyor. Bu konuda en yetkili kuruluşlardan biri olan, Türkiye Maden İşçi Sendikaları Federasyonu, Ekim ayı içinde yaptığı Yönetim Kurulu toplantısından sonra bir bildiri yayınladı, görüşlerini kamuoyuna duyurdu.

Yurt ihtiyacını karşılayacak kömüre sahip olmamıza rağmen, bu ulusal kaynağı kullanmak yerine, fuel-oil ithal edilmesinin sakıncaları üzerinde de duran Maden Federasyonu bildirisinde şöyle diyor :

«Bir ülkenin en büyük zenginliğini tabii kaynakları, özellikle yeraltı kaynakları teşkil eder. Ülkeler, tabii kaynaklarını verimli kullanabildikleri ölçüde, ekonomik yönden de gelişirler.

Türkiye'nin en büyük zenginliği olan yeraltı kaynakları ise, bu konuya gereken önem verilmediği için, değerlendirilememekte, daha da kötüsü heder edilmektedir. Örneğin, yurt ihtiyacını karşılayacak kömüre sahip olduğumuz halde, bu ulu-

MADEN İŞÇİSİ IŞIK TUTUYOR

Ama Türkiye yurt çıkarlarına uygun maden politikasından yoksun...

sal kaynağı kullanmak yerine, fuel-oil ithal edilmekte, bunun için dışarıya olukla para akıtılmaktadır. Dünyanın en büyük zenginliklerinden biri olan boraks kaynaklarımız, yabancı sermayenin elinde, Türkiye'ye gereken faydayı sağlamamaktadır. Kolay ve çok kazanç sağlama hırsına kapılmış bir takım özel teşebbüs mensupları, maden istihracında yurt çıkarlarını ayaklar altına alan bir metod uygulamakta ve madenlerimizi heder etmektedirler.

Kısacası Türkiye bugün gerçekçi ve yurt çıkarlarına uygun bir maden politikasından yoksundur.

Yeni kabinenin kurulacağı şu günlerde, bazı yeni ba-

kanlıkların ihdas edileceği yolundaki haberler basında yer almaktadır. Madenlerimiz gibi çok önemli bir konuyu ele alacak gerekli çalışmaları yapacak bir Maden Bakanlığının kurulması, tüm maden işçilerinin yürekten dileğidir. En az Orman, Spor ve Kültür Bakanlıkları kadar yararlı olacak böyle bir bakanlığın teşkili ile uygulamadaki aksaklıkların önlenmesi için büyük ve olumlu bir adım atılmış olacak, ekonomimizin tabii kaynaklardan gereğince yararlanması imkânı da sağlanacaktır.

KÖMÜR STOKLARI YANIYOR

Endüstri kömürü olan toz kömür stokları günden güne artmakta ve bu stoklar dur-

ANAYASAMIZA GÖRE

Anayasamız, yeraltı servetlerinin devletin malı olduğu söylemektedir.

«Tabii servetler ve kaynaklar, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bunların aranması ve işletilmesi hakkı devlete aittir. Arama ve işletmenin devletin özel teşebbüsü birleşmesi suretiyle veya doğrudan doğruya özel teşebbüs eliyle yapılması kanunun açık iznine bağlıdır» (Madde 130)

ANAYASA MADDE : 130

Yeraltı servetlerimiz devletin malıdır... Uygulanıyor mu?

madan yanmaktadır.

Halen, Zonguldak, Garp Linyitleri İşletmesi ve Erzurumda 1 milyon 300 bin ton stok kömür vardır.

Aslında, yanmakta olan kömür değil, milli servetimizdir.

Milli servetimizi koruyabilmek amacıyla derhal tedbirler alınmasını yetkililerden talebediyoruz.

Alınması gereken tedbirler, Zonguldak'ta bir kok fabrikası, Erzurumda bir termik santral teşkili ve Some termik santralinin tevsi edilmesidir. Bunlardan daha önemlisi ve ilk tedbir olarak, fuel-oil ithalinin durdurulmasıdır. Bu yapılırsa, ilerde daha da büyüyecek stokların yanması önlenektir.

Bunun yanı sıra, Erzurumda çıkan kömürün Doğu Bölgesinde pazarlanması, Doğu'nun kalkınması için bir unsur olacaktır. Doğudaki devlet kuruluşları, kömür ihtiyaçlarını mahallinde sağarlarsa, aynı zamanda bölgeler arası dengeyi kurma yolunda olumlu bir adım atmış olacaklardır.»

KÖMÜR YERİNE TEZEK

Türkiye Maden İşçi Sendikaları Federasyonu kömür stoklarının yandığını açıklarken, OECD uzmanları da Türkiye hakkında bir başka açıklamada bulunuyorlardı.

OECD Enerji Komisyonu uzmanlarının yaptığı bir hesaba göre, Türkiye'de tezeğin gübre olarak değil de, yakıt olarak kullanılması, ekonomi için büyük kayıplara yol açıyor. Yakıt olarak sarfedilen

tezeğin yarısının bile gübre olarak kullanılması, Türkiye'ye her yıl 1 milyar lira ek bir gelir getirecek.

4,5 MİLYON TON

OECD Enerji Komisyonu uzmanlarına göre, her yıl 60 milyon ton yaş tezek yiyecek pişirmede ve ısınmada yakıt malzemesi olarak kullanılıyor. Yapılan hesaplara göre, bunun (bir dekar toprağa 1 ton hesabiyle) tarım yapılan topraklarda kullanılması buğday üretiminin her yıl 4,5 milyon ton artmasını sağlayacak.

OECD Uzmanları, bunun 3 milyar 400 milyon lira fazla bir gelir

getireceğini belirtiyorlar. Hesaplara göre tezeğin gübre olarak kullanılmaya başlanması sadece yüzde 50 oranında gerçekleşse bile, ekstra gelir 1 milyar 700 milyon lirayı bulacak.

Buna karşılık, bugün yakıt olarak kullanılan tezeğin verdiği enerjinin yarısını karşılamak için 5 milyon 750 bin ton linyit gerekiyor. Tonu 120 liradan, bu miktar linyit için harcanması gereken para, OECD uzmanlarına göre, 690 milyon lira olarak hesaplanıyor.

Bu durumda, ekstra üretilecek buğdaydan sağlanacağı hesaplanan 1 milyar 700 milyon lira ile, linyite gidecek 690 milyon lira arasındaki fark, 1 milyar lira olarak ekonominin lehine çıkıyor.

OECD Uzmanları, bu miktarın 2 milyon çiftçiye bölünmesi halinde her çiftçinin yıllık gelirinin 500 lira artacağını da belirtiyorlar.

NORVEÇTEN SONRA

OECD'ye göre, Türkiye, Avrupa'da, Norveç'ten sonra, Hidroelektrik imkânlarının zenginliği bakımından ikinci geliyor. Buna karşılık, bu imkânlardan faydalanılmaması, gayri ticari ihtiyaçlar için odun ve tezeğin yakıt şeklinde kullanılması kayıplara yol açıyor.

23 İLKE'DEN

TÜRK-İŞ Yedinci Genel Kurulunda, ülkenin temel ve çözümlenmesi gerekli sorunlarını kapsayan «23» ilke oybirliği ile kabul edilmiştir.

23 ilke arasında, yeraltı kaynaklarımızın devlet eli ile işletilmesi de yer almıştır.

Türk İşçi Hareketinin tamamı tarafından benimsenen 23 İlkenin bu bölümü şöyledir :

«Petrollerimiz ve madenlerimizin geniş ölçüde devlet eliyle işletilmesi, bu alanda özel teşebbüse, devlet yatırımının verimli olamayacağı küçük madenlerimizin işletilmesi için devlet kontrolü ve işçilerin yönetime katılmaları, kârdan ve verim artışından pay almaları şartı ile izin verilebilmesini sağlayıcı tedbirlerin alınması konusunda Türk-İş gerekli çalışmaları yapacaktır. Bu alanda, yabancı sermayeye mümkün mertebe yer verilmesi, yurdumuzun imkânları elverdiği anda yabancı sermayenin bu alanda çalıştırılmaması amaç edinilecek ve Türk-İş bu konuda takipçilik görevini eksiksiz yerine getirecektir.»

DÜNYADA

İspanya'da işçiler köle hayatı yaşıyor !..

Bugün İspanya bir «işçi» buharanı içindedir. Başka bir deyişle, İspanya'da «İşveren - patron» hakimiyeti, işçilerin sosyal düzenini, altüst etmiş, onları adeta işverenlerin kölesine haline getirmiştir. İspanya'da, işçinin dertleri ve sosyal refahı konusunda karar veren tek kuvvet işveren - patrondur.

Tabii bu durum gittikçe daha çok sayıda işçinin işverene karşı isyan etmesine yol açmaktadır. İspanya'da grev yasağı olduğu halde, geçen aylarda binlerce işçi, ücretlerinin arttırılması ve daha iyi çalışma şartlarının sağlanmasını istemek için, greve gitmişlerdir. Gemi tersanelerinde, demir işletmelerinde, otomobil, fabrikalarında binlerce işçi işlerini terketmişlerdir.

KORKUNÇ SEFALET

Asturya'daki kömür madeni ocaklarında, binlerce işçi altı hafta işe gelmemiştir. Zumarraga ve Sevil'de de işlerinden atılan işçiler protesto için kiliseye kapanmışlardır.

Gerçi turistlerin getirdiği dövizler, yabancı yatırımlar ve yabancı şirketlerin sağladıkları gelir İspanyol ekonomisini, kısa zamanda yirminci yüzyılın modern ülkelerinin seviyesine çıkarmıştır. Bugün İspanya, Japonya'dan sonra endüstriyel değişme oranı en yüksek ülkedir. Buna rağmen işçilerin çoğunluğu feci bir sefalet içinde yaşamaktadır.

Bir İspanyol işçisinin işvereni ne gösterebileceği en iyi hareket ancak şu olabilir: **Statükoyu değiştirmemek.**

Fakat bu statüko her zaman yoktu. Franco henüz İspanya'nın tek hakimi değilken, işçi örgütleri, Avrupa'nın en kudretli ve güç-

lü organizasyonlarından biriydi. İspanya iç harbinde işçi örgütleri, Franco'nun en amansız rakibiydi. Franco savaştan muzaffer ayrılınca ilk işi işçi örgütlerine darbeyi indirmek olmuştur.

BAĞIMSIZ SENDİKA YOK

O zamandan beri İspanya'da işçiler, bağımsız sendikalar kuramaz olmuşlardır. Ülkedeki tek meşru organizasyon, otuz sene evvel, Franco'nun devlet partisi tarafından kurulan ve 28 üretim sahalarını kapsayan, «Birlik Sendikası»dır. Bu sendika, işçi, işverenler ve memurlar büyük bir ahenk içinde toplanmışlardır. Fakat bu or-

İSPANYADAKİ DURUMU GÖSTEREN
BİR KARİKATÜR

dunun liderleri, daima güçlerin safında çarpışmaktadırlar. En üst kademedeki sendika başkanı ise Franco'nun tayin ettiği bir bakan-dır. Emirler yine yukarıdan gelmektedir. İşçiler sadece iş sahasında şeflerini seçebilirler. Fakat bu seçilenler de, sendika yönetimi tarafından uygun görüldüğü takdirde, tekrar görevlerinden atılabilirler.

Sendika işçinin sosyal refahı için yaptıkları kayda değmiyecek

BİR MADEN İŞÇİSİ

Uzmanlar, «Bu durum, Türkiye için dayanılmaz problemler çıkarmaya başlamıştır» diyorlar. Hazırlanan raporda belirtildiğine göre, odunun yakıt olarak kullanılması, Türkiye'de orman tabakasının azalmasına ve dolayısıyla «verimli toprakların erozyon yolu ile kaybolmasına» sebep oluyor. Raporda, ormanların, her yıl kapasitelerinin üzerinde tahrip edildiği de belirtiliyor. Kapasiteyi aşan orman tahribatı 6-7 milyon tonu buluyor.

Raporda, tezeğin yaygın kullanıldığı bölgelerin Orta, Doğu ve Güneydoğu Anadolu olduğu, buna da, bu bölgelerde ormanların çok az olmasının yol açtığı ekleniyor.

İspanya'dan

üş

belge...

İSPANYOL İŞÇİSİNE ZULÜM YAPILIYOR !..

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu tarafından elde edilen üç belge, faşist Franco yönetiminin İspanyol işçilerinin hak ve özgürlüklerini ihmal etmekte devam ettiğini ispatla-

ka, işçisine «tutuklu bulunduğu sırada işine gelmediğinden dolayı iş aktinin feshedildiğini» bildirmektedir. Üçüncü belgeyi Viscaya Hapishanesinde yatmakta olan bir işçi yazmıştır. İşçi, basın aracılığıyla Uluslararası Çalışma Teşkilatı'nı

**İSPANYADAKİ İŞÇİ HAREKETİ HAKKINDA
TÜRK-İŞ DERGİSİNDE DAHA ÖNCE YAYINLANAN BİR
YAZININ KÜPÜRÜ...**

kadar önemsiz ve mütevazidir. İşçilerin ücretleri son derece düşüktür. Mesela Madrid'de bir inşaat işçisinin saat ücreti ancak iki litreye süt alacak kadardır. Bir duvarcının bir saatte aldığı para bir düzine yumurta fiyatıdır. Bir metal işçisi ise bir saatlik ücreti ile en ucuzundan yarım kilo İspanyol peyniri satın alabilir.

Gerçi bir İspanyol işçisi ücreti dışında, bazı özel durumlardan faydalanabilmektedir: Vasıta parası gece mesaisi için ayrı ücret, çalışkanlık, zamanında iş başı etmek, üretimi arttırmakta katkısı olmak gibi durumlarda özel primler, Noel ve 18 Haziran «Milli uyanış» günü özel primleri, aile ve her çocuk başına ayrı ücretler, bir İspanyol işçisinin avantajlarıdır. Fakat bu ücretler ve primler çoğunlukla haftalar, hatta aylar sonra sahibine ödenmektedir.

FAZLA MESAI

Mesela bir nakliyat şirketinde, çalışan 525 işçinin çoğu Aralık primlerini hala alamamıştır. Bunun dışında bu primler işveren tarafından istendiği zaman azaltılabilir. Bu da işverene, ücretleri yükseltme imkânını sağlar. Mesela devlet demiryollarında çalışan bir usta işçi, 1962'de günlük prim olarak 63 peçeta (yaklaşık olarak 11

lira) alırken, bugün 48 peçeta ile yetinmek zorundadır. Çünkü ücreti 15 peçeta artmıştır.

Bugün çalışan 14 milyon İspanyoldan sadece 350.000'i günde kanunen garanti edilen minimum 102 peçeta (15 lira civarında) kazanmaktadır. Gerçi bu altı yıl öncesine kıyasla yüzde 70 daha fazladır. Fakat buna karşılık hayat da o nispette pahalılaşmıştır. Aynı süre içinde bütün tüketim mallarının fiyatı yüzde 37 artmıştır. 1959'dan bu yana gıda maddelerinin fiyatları ise dört misline çıkmıştır.

Bu sebeple, yükselen ücretlere rağmen pek az işçi, sekiz saatlik ücreti ile ailesini besleyebilmektedir. Tabii bu durumda günde sekiz saat yerine on, oniki saat çalışmak zorunda kalmaktadırlar. Sevil'de bir möble fabrikasında 96 işçiden 90'ı günde iki saat daha fazla mesai yapmaktadır.

Kanunen yasak olduğu halde, işçiler ailelerini geçindirebilmek için tatilde de başka işlerde çalışmaktadırlar. İşlerinde bugüne kadar doğru dürtüst bir tatil yapamı pek azdır.

ÖLEN İŞÇİLER

Tatilsiz ve izinsiz çalışmanın sonu ise ortadadır: İspanya, dünyada en çok iş kazaları olan bir ülkedir. Senede 1 milyon 800 bin

işçi iş yerinde kaza geçirmektedir. Ve iş yerleri yılda 2600 ölü, 6600 sakat vermektedir. Asturya'daki kömür maden ocaklarında yılda 70 maden ocağı işçisi, inşaat yerlerinde ise günde en az bir işçi ölmektedir. Bunda kaza kurbanlarının pek az kabahati vardır. Çünkü maden işletmeleri patronları, fabrika müdürleri ve inşaat sahipleri bugüne kadar şu slogandan hareket etmişlerdir: «Mümkün olan en kısa zamanda, mümkün olan en yüksek kazanç.» Fazla para harcanmasın diye de iş yerlerinde gerekli emniyet tedbirleri alınmamaktadır.

İtalya'da grevler...

İTALYA'da hayat pahalılığının artmasını protesto eden mahalli sendikaların çağrısına uyan dükkanlar, lokantalar, bankalar ve okullar işçilerin yaptığı genel greve katıldılar. Bazı şehirlerde otobüsler de işlemedi.

Geçtiğimiz ay, İtalyada işçiler yönünden çok hareketli oldu.

İtalyan polisi, Milanoda gösteri yapan maden işçilerini dağıtmak amacıyla göz yaşartıcı gaz bombaları kullandı, ayrıca çalışmaları fabrikayı işgal etmek isteyen bin kadar kimya işçisine engel olabilmek için onlarla çarpışmak zorunda kaldı. Daha fazla ücret ve daha iyi çalışma şartları isteyen kimya işçileri ülkenin her yerinde 24 saatlik genel grev ilân ettiler.

Sanayici işverenler ise, aldıkları ortak bir karar uyarınca, grevci-lerin kanunsuz yollara başvurdıklarını ve fabrikalarda sabotajlar yaptıklarını öne sürerek, işçileri dava etmeye başladılar. Ancak, mahkemeye verilen işçilerden çoğu be- raat etti.

İtalyan işçilerinin hayat pahalılığını protesto etmek için giriştikleri hareketlerin en geniş 18 Kasım gece yarısı başladı.

15 Milyon işçi 24 saatlik bir genel grev ilân etti.

Grev bütün İtalyada hayatı felce uğrattı. Gazeteler çıkmadı, otobüs ve tren seferleri iptal edildi, lokantalar, kahveler, tiyatrolar ve sinemalar kapandı.

Romada bütün devlet daireleri 19 Kasım günü kapalı kaldı.

İŞSİZLİK SİGORTASI KANUN TASARISI

Kanunun Amacı

MADDE 1 — İşsizlik halinde bu kanunda yazılı şartlarla işsizlik sigortası yardımı sağlanır.

Sigortalının kabul ve tescilli, işsizlik sigortalılarının işe yerleştirilmesine ilişkin tedbirlerin alınması, işsizlik sigortası yardımı isteğinin karara bağlanması işsizlik yardımının ödenmesi, işsizlik sigortası primlerinin tahakkuk ve tahsili ve anlaşmazlık kurullarının verecekleri kararların uygulanması gibi işsizlik sigortası ile ilgili bütün işleri İş ve İşçi Bulma ve İşsizlik Sigortası Kurumu yürütmekle görevlidir. Bu kanunda geçen «Kurum» deyimi «İş ve İşçi Bulma ve İşsizlik Sigortası Kurumu» anlamına gelir.

BİRİNCİ KISIM Genel Hükümler

Sigortalı Sayılanlar

MADDE 2 — Bir hizmet aktine dayanarak, bir veya bir kaç işveren tarafından çalıştırılanlar bu kanuna göre sigortalı sayılırlar.

İşsizlik sigortası yardımlarından sigortalılar yararlanırlar.

Çarşı ve Mahalle Bekçileri bu kanun hükümlerine tabidirler.

Sigortalı Sayılmayanlar

MADDE 3 — Aşağıda belirtilen kimseler bu kanunun uygulanmasında sigortalı sayılmazlar.

a) Tarım işlerinde çalışanlar (Tarım sanatlarına ve tarım ürünlerinin işlenmesine ait işlerde veya tarım işyerlerinde yapılan ve tarım işlerinden sayılmayan işlerde yahut tarım işleri sayılmayan işyerlerinde park, bahçe, fidanlık ve benzeri işlerinde çalışanlar hariç.)

b) İşverenin ücretsiz çalışan eşi ve çocukları,

- c) Aynı konutta birlikte yaşayan ve üçüncü dereceye kadar (Üçüncü derece dahil) olan hısımlar arasında ve bu konut içinde yapılan işlerde çalışanlar,
- d) Ev hizmetlerinde çalışanlar,
- e) Muvazzaf askerlik görevini yapmakta olan yükümlüler,
- f) Kurumla kurulu emekli sandıklarına aidat ödemekte olanlarla bu sandıklardan malûllük veya emeklilik aylığı alanlar, Sosyal Sigortalar Kurumundan iş kazası, meslek hastalığı, analık hastalık sebebiyle geçici veya daimi iş göremezlik ödeneği alanlar ve malûllük ve yaşlılık sigortasından aylık almakta olanlar,
- g) Yabancı bir memlekette kurulu herhangi bir müessese tarafından ve o müessese nam ve hesabına Türkiye'ye bir iş için gönderilen ve yabancı memlekette işsizlik sigortasından faydalandığı bildirilen kimseler,
- h) Resmî meslek ve Sanat Okullarıyla yetkili resmî makamların müsaadesi ile kurulan meslek ve sanat okullarında tatbiki mahiyette yapım ve üretim işlerinde çalışan öğrenciler,
- i) Hükümlüler,
- j) Sağlık müesseselerinde işe alıştırılmakta olan hasta veya malûller,
- k) Yabancı uyruklular. Ancak, aktolunan sözleşmeler gereğince müttekabiliyet esasları dairesinde çalışan yabancılar hariçtir.

İşveren ve İşveren Vekili

MADDE 4 — Bu kanunun uygulanmasında 2 inci maddede belirtilen sigortalıları çalıştıran gerçek veya tüzel kişiler «işveren» işveren nam ve hesabına işin yönetimi görevini yapan kimseler de «İşveren Vekili»dir.

Bu kanunda geçen işveren deyimi işveren vekilini de kapsar.

İşverenin bu kanunda belirtilen ve mali olmayan yükümlerinden dolayı aynen işveren vekili de sorumludur.

Çarşı ve mahalle bekçileri hakkında işverenlerin bu kanunda belirtilen yükümleri bunları tayine yetkili makam tarafından yerine getirilir.

İşyeri

MADDE 5 — Sigortalıların işlerini yaptıkları yerler «işyeri» dir. İşin niteliği ve yürütümü bakımından işyerine bağlı bulunan yerlerde dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden veya meslek eğitimi yerleri, avlu ve büro gibi diğer bölüm ve eklentiler ve araçlarda «işyeri»nden sayılır.

Sigortalılığın Başlangıcı

MADDE 6 — Çalıştırılanlar işe alınmalarıyla kendiliğinden sigortalı olurlar. Sigortalılar ile bunların işverenleri hakkında sigorta hak ve yükümleri sigortalının işe alındığı tarihten başlar.

Sigortalı olmak hak ve yükümden kaçınılamaz. Ve vazgeçilemez. Sözleşmelere işsizlik sigortası yardım ve yükümlerini azaltmak veya başkasına devretmek yolunda hükümler konulamaz.

Geçici Görevle Yabancı Ülkeye Gönderilme

MADDE 7 — İşveren tarafından geçici görevle yabancı ül-

kelere gönderilen sigortalıların bu kanunda yazılı hak ve yükümleri bu görevi yaptıkları sürece de devam eder.

İşyerini Bildirme

MADDE 8 — İşveren ilk defa sigortalı çalıştırmaya başladığını bildiren örneği kurum tarafından hazırlanacak belgeyi bir ay içinde Kurumun ilgili teşkilâtına vermek veya taahhütlü olarak göndermekle yükümlüdür.

Kurumca belgenin alındığına dair işverene bir yazı verilir veya taahhütlü olarak gönderilir.

İşveren tarafından belgenin verilmemesi veya geç verilmesi bu kanunda belirtilen hak ve yükümleri kaldırmaz.

Sigortalı çalıştırılan iş veya işyerinin, başka bir işverene devrolunması veya intikal etmesi halinde de yeni işveren birinci fıkra gereğince belge vermekle yükümlüdür. Bu iş veya işyerinde çalışan sigortalıların bu kanundan doğan hak ve yükümleri devam eder.

İşin sona ermesi veya işyerinin kapatılması da aynı şekilde işveren tarafından Kuruma bildirilir.

Çalışan Sigortalıları Bildirme

MADDE 9 — İşveren, çalıştırdığı sigortalıları, örneği Kurum tarafından hazırlanacak bir belge ile, bir ay içinde Kuruma bildirmeye mecburdur.

Çalıştırılan sigortalıların, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren yukarıdaki fıkra yazılı süre içinde Kuruma bildirilmemesi halinde belgenin sonradan verildiği veya sigortalı çalıştırıldığına Kurumca tesbit edildiği tarihten önce meydana gelen işsizlik dolayısıyla gerekli işsizlik yardımları yapılır.

İKİNCİ KISIM İşsizlik Sigortası

İşsizlik

MADDE 10 — Sigortalı bir işte çalışırken kendi kusur kabahati olmadan işini kaybeden, çalışmaya hazır olan, zihni ve bedeni durumu teklif edilecek işte çalışmaya müsait bulunan ve bu kanunda belirtilen diğer vasıf ve şartları haiz olan kimseye işsiz denir.

Yardımlar

MADDE 11 — İşsizlik halinde Kurumca aşağıdaki yardımlar yapılır :

- a) İşsizlik ödeneği verilmesi,
- b) Sigortalının, son defa çalışmakta olduğu iş veya işyerinin bulunduğu belediye hudutları dışındaki bir iş veya işyerine Kurumca gönderilmesi halinde gerekli nakil masraflarının ödenmesi.

İşsizliğin Bildirilmesi

MADDE 12 — İşsizliğin bildirilmesi sigortalının doğrudan

doğruya Kuruma başvurusuyla olur.

Kurum tarafından, işsiz kaldığını bildiren sigortalı için aynı gün doldurulup cevaplandırılmak üzere işverene basılı bir form gönderilir.

İşveren bu formu doldurup imzaladıktan sonra 10 gün içinde geri göndermeye mecburdur.

İşsizlik Ödeneği

MADDE 13 — İşsiz kalan sigortalılara Kuruma başvurma tarihini takip eden bir yıl içinde bekleme haftasından sonra 18 haftaya kadar ödenek verilir.

Bekleme haftası, sigortalılara Kuruma başvurmamasından itibaren bir yıl içindeki işsizliğin ödenek verilmeyen haftasıdır.

Ödeneğe Esas Alınacak Günlük Kazanç

MADDE 14 — İşsizlik halinde verilecek ödeneye esas olacak günlük kazanç, sigortalının 12 inci madde gereğince Kuruma başvurduğu tarihten önceki tamamlanmış son beş üçer aylık devrenin bir yıllık ilk dört devresi içinde bu kanunun uygulandığı işlerden elde edilen ve 23 üncü maddeye göre işsizlik sigortası primi hesabına esas tutulan kazanç toplamının prim ödeme gün sayısına bölünerek bulunur.

Günlük kazancın hesaplanmasında esas alınan tamamlanmış üç aylık devre, yılın 21 Mart, 30 Haziran, 30 Eylül ve 31 Aralıkta sona eren ve birbirini izleyen üçer aylık sürelerdir.

Sigortalının başvurduğu tarihten önceki tamamlanmış ilk üç aylık devre günlük kazancın hesabında nazara alınmaz.

İşsizlik Ödeneğinin Hesabı

MADDE 15 — İşsizlik halinde verilecek işsizlik ödeneği sigortalının ödeneye esas olan günlük kazancının yarısıdır.

Sigortalının geçindirmekle yükümlü kimsesi varsa işsizlik ödeneği geçindirmekle yükümlü olduğu her kimse için en çok üç kişiye kadar, günlük kazancının % 5'i ilave edilerek ödenir.

Bu ödenekler haftalık olarak ve işlendikten sonra ödenir.

Sigortalı ödenek alacağı hafta içinde işe girerse o haftanın çalışmadığı günleri için hesaplanacak kısmi ödenek verilir.

İşsizlik Ödeneğinden Yararlanma Şartları

MADDE 16 — a) İşsiz kalan sigortalının, 12 inci madde gereğince Kuruma başvurduğu tarihten önceki tamamlanmış üçer aylık beş devrenin 14 üncü maddede belirtilen bir yıllık ilk dört devresi içinde 180 gün prim ödemiş olması şarttır.

İşsizlik, iş kazalarıyla meslek hastalıkları, hastalık veya analık sigortalarından işsizlik yahut geçici işgörmmezlik ödeneği alan sigortalının, işsiz kaldığı veya iş görmediği ve hükümlülükle sonuçlanmayan tutuklulukta geçen sürelerle her hangi bir sebeple askerlikte geçen hizmet süresi ödeneye hak kazanma için gerekli bir yıllık sürenin ve prim ödeme gün sayısının hesabında

nazara alınmaz.

b) 10 uncu maddedeki vasıf ve şartları haiz olmak 12 inci madde gereğince müracaat etmiş bulunmak lâzımdır.

Yol Parası ve Zaruri Masraf

MADDE 17 — İşsizlik ödeneğine hak kazanan sigortalıya, en son çalışmakta olduğu işyerinin bulunduğu yer belediye hudutları dışında Kurumca veya kendisi tarafından bulunan bir işe girmesi halinde sigortalı ve geçindirmekle yükümlü kimseleri için gerekli nakil masrafları karşılığı ödenir.

19 uncu maddede gösterilen haller dolayısıyla işsizlik ödeneği verilmeyen sigortalılara nakil masrafları ödenmez.

Nakil masraflarının, mahiyet ve esasları Çalışma Bakanlığıınca çıkarılacak bir yönetmelikte belirtilir.

Sigortalının Geçindirmekle Yükümlü Olduğu Kimseler

MADDE 18 — Bu kanunun uygulanmasında sigortalının geçindirmekle yükümlü olduğu kimseler aşağıda gösterilmiştir.

- a) Karısı, çalışmayacak durumda malûl veya geçimi kendisi tarafından sağlanan 60 yaşını doldurmuş kocası,
- b) 18 yaşını veya orta öğrenim yapıyorsa 20 yaşını, yüksek öğrenim yapıyorsa 25 yaşını doldurmuş yahut 18 yaşını doldurmuş olupta çalışmayacak durumda malûl çocukları, Şukadar ki, evli kız çocukları, geçindirmekle yükümlü kimselerden sayılmaz.
- c) Geçiminin sigortalı tarafından sağlandığı belgelenen ana ve babası, İşsizlik ödeneği verilmesine hak kazanılan tarihten önce, sigortalı tarafından evlat edinilmiş, tanınmış veya nesebi düzeltilmiş yahut babalığı hükme bağlanmış çocuklar da (b) fıkrası kapsamına girer.

İşsizlik Ödeneğinden Yoksun Kalma

MADDE 19 — Sigortalıya aşağıda yazılı hallerde işsizlik ödeneği verilmez.

- a) Sigortalının işsiz kaldığını Kuruma bildirmeyişi,
- b) Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından iş kazalarıyla meslek hastalıkları, hastalık ve analık sigortalarından ödenek verilmesi veya malûllük ve yaşlılık sigortalarından aylık bağlanması,
- c) Her hangi bir sebeple askerlik görevine alınma,
- d) Tutukluluk ve hükümlülük,
- e) Kurumca veya işveren tarafından teklif edilen uygun işin kabul edilmemesi,
- f) Ödenek alabilmek için hakikate uygun olmayan bilgi vermek veya beyanda bulunmak veya hile yapmak,
- g) Ücret karşılığında bir işte çalışılması,
- h) İşsizliğin Kurumca kontrolüne ilişkin kurallara, hiçbir sebep olmaksızın riayet edilmemesi,
- i) İş Kanunu hükümleri gereğince sigortalının ahlâk ve

ve hüsniniyet kaidelerine uymayan halleri sebebiyle işverenin hizmet akdini feshetmesi,

- j) Sigortalının kastı veya suç sayılır bir hareketi yüzünden işsiz kalması,
- k) Sigortalının fiilen katıldığı veya sonucu ile ilgisi bulunduğu toplulukla iş ihtilafı sebebiyle (Lokavt hariç) meydana gelen iş kesilmesi yüzünden işsiz kalınması,
- l) Uygun bir iş bulmak imkân ve tekliflerinden kastı olarak veya ihmali sebebiyle sigortalının faydalanmak istemediğinin açıkça anlaşılması,
- m) Sigortalının işsiz iken uygun iş imkânı olmayan veya daha az olan yere gitmesi,
- n) 931 sayılı İş Kanununun 13 üncü maddesine göre işveren tarafından ihbar şartına uyulmadan hizmet aktinin bozulması yüzünden ihbar tazminatı verilmesi,
- e) Kurum tarafından eğitim kurslarına gönderilme halinde haklı sebep olmaksızın iştirak edilmemesi.

İtiraz

MADDE 20 — Sigortalılar işsizlik ödeneği ile nakil masraflarına hak kazanılması ve ödeme yapılması ile ilgili Kurum kararlarına karşı, ittila tarihinden itibaren bir ay içinde, yazılı olarak itiraz Kuruluna itiraz edebilirler.

İşsizlik ödenek ve yardımı ile, yapılacak ödemeye ilişkin kararların ihtilafı kısım itiraz neticesine kadar uygulanmaz.

İtiraz kurulu inceleme ve kararlarında bağımsızdır. Başkan ve üyelerin maaş ve ücretleriyle Kurulun yönetimi giderleri Kurum tarafından ödenir.

Kurum ve Sigortalılar itiraz kurulu kararı aleyhine kararın tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde yetkili İş Mahkemesine veya iş davalarına bakmakla görevli mahkemeye başvurulabilirler. Bu takdirde, Mahkemeye müracaat edilmesi itiraz kurulu kararının uygulanmasını durdurmaz.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Primler

Prim Alınması

MADDE 21 — İşsizlik sigortasının gerektirdiği her türlü ödemelerle yönetim giderlerini karşılamak üzere Kurum tarafından bu kanun hükümlerine göre prim alınır.

Genel Yönetim giderleri yıllık prim tahsilatının % 20 sini aşamaz.

Yönetim giderleri için ayrılan paraların o yıl içinde sarfedilmeyen kısmı işsizlik sigortası yardımları hesabına aktarılır.

Prim Oranları

MADDE 22 — İşsizlik sigortası primi, sigortalının kazancının % 3'üdür. Bunun % 1,5'u sigortalı ve % 1,5'u da işveren hissesidir.

Prime Esas Ücretler

MADDE 23 — Bir ay içinde ödenecek primlerin hesabında sigortalının aşağıda yazılı ücret ve istihkakının brüt toplamı esas alınır.

- a) Sigortalının o ay için hakettiği ücreti,
- b) Sigortalıya o ay içinde ödenen prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkak.
- c) İdari ve kazai merciler tarafından verilen kararlar gereğince sigortalılara o ay içinde yapılan (a) ve (b) fıkralarında yazılı kazanç veya istihkak niteliğindeki ödemeler.

Kıdem ve ihbar tazminatı, yolluklar, çocuk zamları, ölüm, doğum ve evlenme yardımları ile aynı yardımlar primlerin hesabına esas tutulacak ücretlerin aylık tutarının tesbitinde nazara alınmaz.

Prime esas aylık kazanç tutarındaki 50 kuruşa kadar olan lira kesri hesaba alınmaz 50 kuruş ve daha fazla kesirler liraya çıkarılır.

Günlük, haftalık veya aylık olarak belirli bir ücrete dayanmış olmayıp da Komisyon ücreti ve kâra katılma gibi belirsiz zaman ve miktar üzerinden ücret alan sigortalıların primlerinin ve ödeneklerinin hesabında esas tutulacak günlük kazançları 24 üncü madde hükmü saklı kalmak şartıyla Bakanlar Kurulunca belli edilir. Şu kadar ki, sigortalının ayrıca belirli bir kazancı varsa bu takdirde günlük kazanç, Bakanlar Kurulunca belli edilen kazançla belirli kazanç üzerinden hesaplanacak günlük kazancın ilâvesi suretiyle bulunur.

Primlerin hesabına esas tutulacak günlük kazanç sigortalının bir ay içinde prime esas olan kazancının otuzda biridir.

Günlük kazancın hesabına esas tutulacak günlük kazanç sigortalının bir ay içinde prime esas olan kazancının otuzda biridir.

Günlük kazancın hesabına esas tutulan ay içindeki bazı günlerde çalışmamış ve çalışmadığı günler için ücret almamış sigortalının günlük kazancı, o ay için primlere esas tutulan kazancı ücret aldığı gün sayısına bölünerek hesaplanır.

Günlük kazancın hesabına esas tutulan gün sayısı aynı zamanda, sigortalının prim ödeme gün sayısını gösterir. Bir ay için işsizlik sigortasına tabi çeşitli iş yeri veya işlerde çalışan sigortalının bu kanun gereğince alınacak primlerine esas tutulacak aylık ve günlük kazancının tesbitinde her işten aldığı aylık ve günlük kazanç tutarı ayrı ayrı nazara alınır ve primler buna göre hesaplanır.

Prim ve Ödeneğe Esas Günlük Kazanç Sınırı

MADDE 24 — İşsizlik sigortası prim ve ödeneklerinin hesabında esas tutulan günlük kazançların üst sınırı 100 liradır. Alt sınırı 100 liradan aşağı olmamak üzere Bakanlar Kurulu

kararı ile tesbit olunur.

Alt sınırdan daha aşağı kazançla veya ücretsiz çalışanların günlük kazançları alt sınırı üzerinden ve günlük kazançları 100 liranın üstünde olan sigortalıların günlük kazançları da 100 lira üzerinden hesaplanır.

Alt sınırı altında bir ücretle çalışan sigortalının kazancı ile Bakanlar Kurulunca tesbit olunacak alt sınır arasındaki farka ait sigorta primlerinin tamamını işveren öder.

Prim Belgeleri ve Ölçümleme

MADDE 25 — İşveren, bir ay içinde çalıştırdığı sigortalıların işsizlik sigortası primleri hesabına esas tutulan kazançların toplamı ve prim ödeme gün sayıları ile işsizlik sigortası primlerini gösteren kayıt ve belgeleri Kuruma vermemiş veya o ay içinde sigortalı çalıştırmadığını ve ücret ödemediğini yazılı olarak Kuruma bildirmiş mecburdur.

Bu belgeler, usul ve esaslara uygun olarak düzenlenmez veya vaktinde Kuruma verilmezse, yahut bu belgelerin dayandığı kayıtlar belgelerde yazılı olanları doğrulayıcı nitelikte görülmezse, veyahut belgelerde yazılı olanları doğrulayacak kayıt ve belgeler Kurumca yapılacak süreli ihtara rağmen gösterilmez veya verilen süre içinde haklı sebebe dayanan ve herhalde bir yılı geçmemek kaydıyla yeni süre istemezse, Kurum sigorta primleri hesabına esas tutulacak kazançlar toplamını ölçümleme yolu ile tesbit eder. Ölçümleme sonucunda tesbit edilecek prim borcu işverene tebliğ edilir. İşveren Kurumun ölçümleme kararına karşı 15 gün içinde itiraz edilen miktarın yüzde birini peşinen Kurum vizesine yatırmak suretiyle 20 inci maddede belirtilen itiraz kuruluna başvurabilir.

İtiraz takibi durdurur. Peşin alınan para, itiraz sonucuna göre haklı çıktığı oranda işverene iade olunur.

Taraflar itiraz kurulu kararı aleyhine kararın tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde yetkili İş Mahkemesine müracaat edebilirler. Mahkemeye müracaat edilmesi prim borcunun takibi ve tahsilini durdurmaz. Primlerin ölçümleme yolu ile tesbit olunması işverenin gerekli belgeleri düzenleme ve Kuruma verme yükümünü kaldırmaz.

Sigortalının çalıştığı işte prim ödeme şartını yerine getirmiş olmasına rağmen kendisi için verilmesi gereken kayıt ve belgeler işveren tarafından verilmemiş veya verilen kayıt ve belgelerde kazançların veya prim ödeme gün sayılarının eksik gösterildiği Kurumca tesbit edilirse gerekli işsizlik sigortası yardımı yapılır.

Primlerin Ödenmesi

MADDE 26 — İşveren bir ay içinde çalıştırdığı sigortalıların bu kanun gereğince hesaplanacak prim tutarlarını ücretlerinden kesmeğe ve kendilerine ait prim tutarını da ekliyerek en geç ertesi ayın sonuna kadar Kuruma ödemeğe mecburdur.

23 Üçüncü maddenin (a) fıkrası gereğince hak edilen ve fakat ödenmemiş olan ücretler üzerinden hesaplanacak primler hakkında da yukarıki fıkra hükmü uygulanır. Prim, süresi içinde ve tam olarak ödemezse ödemeyen kısmına, sürenin bittiği tarihten başlayarak bir aylık süre için % 10, bundan sonraki her ay için % 2 gecikme zammı uygulanır.

Ay kesirleri tam ay olarak hesab edilir. Gecikme zammı bu zammın uygulandığı prim alacağının % 20 sini geçmez. Dava ve icra kovuşturması açılmış olsa dahi primlerin ödenmemiş kısmı için gecikme zammı tahsil olunur. Primlerin zamanda ödenmeyen kısmı için gecikme zammının uygulandığı sürenin sonundan itibaren kanuni faiz tahsil olunur 28 inci maddenin şumulu-ne giren müteselsil halinde faiz borçlarında nazara alınır.

Prim aslının ödenmiş olması gecikme zammının takip ve tahsiline engel değildir.

Ödenmeyen Primler için Kurumca Düzenlenecek Belgeler

MADDE 27 — Sigorta primlerinin ödenmesi için Kurum tarafından işverene yapılacak bildiri üzerine prim borçları ödenmezse, Kurumca düzenlenen ve işverenin prim borcu miktarını gösteren belgeler resmi dairelerin usulüne göre verdikleri belgeler hükmünde olup, İcra ve İflas Dairelerince, bunların tabi oldukları hükümlere göre işlem yapılır.

Prim Borçlarına Arda Olma

MADDE — 28 Sigortalıların çalıştırıldığı işyeri bir başkasına devredilir veya intikal ederse eski işverenin Kuruma olan sigorta primi ile gecikme zammı ve faiz borçlarından dolayı eski işverene birlikte yeni işveren de müteselsilen sorumludur .

Bu hükme aykırı sözleşmeler muteber değildir.

Teminatın Prim Borçlarına Karşılık Tutulması

MADDE 29 — Devlet, İl ve Belediyeler ile sermayesinin en az yarısı Devlet, İl ve Belediyelere ait her çeşit teşekkül ve müesseseler, kamu müesseseleri ve özel kanunlarla kurulan teşekküller tarafından ihale yolu ile yaptırılan ve bu kanun kapsamına giren işleri üzerine alanlarla bunların adresleri ilgili makamlarca Kuruma bildirilir. İş alanlar tarafından bu işlere karşılık gösterilen her türlü teminat, prim ile gecikme zammı borçları kalmadığına dair Kurumdan alınan bir belge gösterilmedikçe geri verilmez. Ödenmemiş sigorta primleri ile gecikme zamları ve faiz tutarı bu teminattan kesilerek veya teminat paraya çevrilererek Kuruma yatırılır.

Teminat Kurum alacağından fazla olduğu takdirde Kurum alacağını karşılayacak kadarı alaconur ve fazlası geri verilebilir.

Ancak, prim ve gecikme zammı borçları için Kurumca kabul edilecek bir Banka teminat mektubu Kuruma tevdi olunduğu takdirde iş alanların yukarıda belirtilen teminatları Kurumun vereceği belgeye istinaden geri verilir.

Yersiz Alınan Primlerin Geri Verilmesi

MADDE 30 — Yanlış ve yersiz olarak alındığı anlaşılan primler alındıkları tarihten 10 yıl içinde ve talep halinde hisseleri oranında sigortalılara ve işverenlere geri verilir.

İşverenlere geri verilecek primler için kanunî faizde ödenir

Faiz primin Kuruma yatırıldığı tarihi takibeden ay başından itibaren yapıldığı ay başına kadar geçen süre için hesaplanır.

Primleri geri verilenlere, primleri iptal edilen çalışmaları dolayısıyla yapılmakta olan işsizlik yardımları durdurulur. Ancak, daha önce yapılan yardımlara ait giderler ilgililerden geri alınmaz.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Çeşitli Hükümler

MADDE 31 — Sigortalılar üçüncü bir kişinin aracılığı ile işe girmiş ve bununla sözleşme yapmış olsalar bile bu kanunun işverene yüklediği ödevlerden dolayı aracı olan üçüncü kişi ile birlikte asıl işveren de sorumludur.

Bir işte veya bir işin bölümü veya eklendilerinde iş alan ve kendi adına sigortalı çalıştıran üçüncü kişiye aracı denir.

Yeni İşe Alıştırma

MADDE 32 — İşsizlik ödeneğine hak kazanan sigortalılardan eski mesleklerinde veya uygun bir işe yerleştirilmelerinin mümkün olmayacağı anlaşılanlar Kurumca yeni bir meslekte çalışabilmelerini sağlamak üzere nazari veya ameli yetiştirmeye tâbi tutulabilir.

Sigortalının yetiştirmeye tâbi tutulması işsizlik ödeneğinden faydalanmasına engel teşkil etmez.

Ödeneklerin Günlük Kazancın Alt Sınırına Göre

MADDE 33 — 24 üncü madde gereğince Bakanlar Kurulu kararı ile tesbit olunacak prim ve ödeneklerin hesabına esas günlük kazancın alt sınırında bir yükselme yapıldığı takdirde yeniden tesbit edilen alt sınırın altında günlük kazanç üzerinden ödenek almakta olanların veya almaya hak kazanmış bulunanların bu ödenekleri günlük kazancın alt sınırının yükseltildiği tarihten itibaren yükseltilmiş günlük kazanç alt sınırı na göre arttırılır.

Ücretlerde İndirme Yapılamayacağı

MADDE 34 — İşveren, işsizlik sigortası için kendisine düşen yükümlerden vesair masraflardan dolayı sigortalıların ücretlerinden indirme yapamaz.

Sigorta Yardımlarının Haczedilemeyeceği

MADDE 35 — Bu kanun gereğince yapılacak yardımlar, nafaka borçları dışında, haciz veya başkasına devir ve temlik edilmez.

Yaş Düzeltmeleri

MADDE 36 — Bu kanunun yaş ile ilgili hükümlerinin uygulanmasında, doğum tarihleri hakkında sonradan yapılan düzeltmeler nazara alınmaz ve sigortalının ilk defa işsizlik sigortasına tâbi olduğu veya çalışmaya başladığı tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihi esas tutulur.

Nüfus kayıtlarında doğum ay ve günleri yazılı olmayanlar 1 Temmuzda, doğum ayı yazılı olupta günü yazılı olmayanlar o ayın ilk günü doğmuş sayılırlar.

Hakkın Düşmesi

MADDE 37 — İşsizlik sigortasından doğan haklar bu haklarla ilgili işsizliğin başladığı tarihten itibaren bir yıl içinde istenmezse düşer.

İşsizliğe ilişkin ödenek ve diğer yardımlar da aynı süre içinde alınmadığı takdirde ödenmez.

Vergi, Resim, Harç ve Damga Resmi Muaflığı

MADDE 38 — Kurum tarafından yapılan bütün işlemlerle bu işlemler için ilgililere verilmesi veya bunlardan alınması gereken her türlü evrak ve belgeler ve bunların suretlerinden hiç bir resim, harç ve Damga vergisi alınmaz.

Kurumun irat getirmeyecek bir cihete tahsis edilen binaları, bina, iktisadi buhran ve müdafaa vergilerinden, menkul malları ile gelirleri her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.

Bildiri

MADDE 39 — Bu kanun gereğince yapılacak bildirimler hakkında 7201 sayılı tebliğat kanunu hükümleri uygulanır .

Özel Sigorta

MADDE 40 — Özel Sigortalara ilişkin kanunlardaki hükümler işsizlik sigortası hakkında uygulanmaz.

Uyuşmazlıkların Çözüm Yeri

MADDE 41 — Bu kanunun uygulanmasından doğan uyuşmazlıklar yetkili İş Mahkemelerinde veya bu davalara bakmakla görevli mahkemelerde görülür.

Kurum Memurlarının Teftiş Yetkileri

MADDE 42 — Kurum yetkili memurlarına, bu kanunun uygulanmasında İş Kanunununda belirtilen teftiş, kontrol ve denetleme yetkisi tanınmıştır.

Tüzük

MADDE 43 — a) Sigortalının işsiz kaldığını bildirmesi ve işsiz kaldığı süre içinde Kuruma başvurusu şekil ve zamanları,

b) İşsiz sigortalıya Kurumca veya işveren tarafından teklif edilecek uygun işin mahiyeti, şart ve esasları ile hangi işlerin uygun iş sayılıp sayılmıyacağı.

c) İşsizlik yardımına hak kazanma ve ödeme yapılması ile ilişkin Kurum kararına karşı sigortalılarca yapılacak itirazlarla 25 inci maddeye göre ölçümleme ile tespit olunan prim borçlarına karşı işverenlerce yapılacak itirazları inceleyecek itiraz kurulunun teşekkül tarzı, Çalışma usul ve esasları ile Kurulun başkan üye ve yedeklerinin tayin ve seçim usulleri, görev süreleri, ödenecek yolluk ve istihkakları.

d) İşverenin bir ay içinde çalıştırdığı sigortalıların sigorta primleri hesabına esas tutulan kazançlar toplamı ve prim ödeme gün sayıları ile sigorta primlerini gösteren kayıt ve belgelerin nitelik, usul ve esaslarıyla verilme süreleri,

e) Primlerin hesabına esas tutulan kazançlar, prim öde-

me gün sayıları ve primleri gösteren kayıt ve belgelerin tesbit olunacak usule göre düzenlenmediği, vaktinde Kuruma verilmediği, yahut belgelerin dayandığı kayıtların belgelerde yazılı olanları doğrulayacak belge ve kayıtlar gösterilmediği takdirde primlerin hesabına esas tutulacak kazançların ölçümleme usulü,

f) Bu kanunun uygulama sureti,

Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde çıkarılacak bir tüzükte gösterilir.

Kurumun Adı

MADDE 44 — 4837 sayılı kanunla kurulan İş ve İşçi Bulma Kurumunun adı «İş ve İşçi Bulma ve İşsizlik Sigortası Kurumunu» olarak değiştirilmiştir.

BEŞİNCİ KISIM Ceza Hükümü

Müeyyideler

MADDE 45 — 8 inci maddede belirtilen hükümleri yerine getirmeyen işverenlerle bu kanunla yükletilen ve 8 inci madde dışında kalan yükümleri Kurum tarafından yapılacak yazılı ihtar ve tebliğe rağmen 15 gün içinde yerine getirmeyen işverenler hakkında 200 liradan 5000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Tekerrür halinde hükmolunacak para cezası, birinci defasında 1000 liradan, ikinci defasında ise 1500 liradan aşağı olmaz.

İşveren Kurumun bu yüzden uğrıyacağı zararları da ödemekle yükümlüdürler.

Prim borçları hakkında bu madde hükmü uygulanmaz.

ALTINCI KISIM Geçici Hüküm

Genel Bütçeden Yapılacak Yardım

MADDE 1 — İşsizlik sigortasının gerektirdiği ilk tesisler ile yönetim giderlerini karşılamak üzere Kuruma Genel bütçeden yirmi milyon lira yardım yapılır.

YEDİNCİ KISIM Son Hükümler

Yürürlük Tarihi

MADDE 46 — Bu kanunun :

1 — İşsizlik yardımı yapılmasına dair hükümleri hariç, diğer hükümleri yayımını takip eden aybaşından bir yıl sonra,

2 — İşsizlik yardımı yapılması hakkındaki 11, 13, 15 ve 17 inci maddeleri kanunun diğer hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarihten üç yıl sonra,

Yürürlüğe girer,

Yürütme Organı

MADDE 47 — Bu kanunu Bakanlar Kurulu Yürütür.

Bir ayın içinden...

Uluslararası işçi kuruluşları geçtiğimiz ay içinde hareketli günler yaşadılar. Çeşitli kongreler, toplantılar ve ziyaretler, işçi kuruluşları yönünden bir hayli ilgi çekici oldu. Resimlerde, Hamburg'ta yapılan Uluslararası Kooperatifçiler Birliği Genel Kurulunda ICFTU temsilcisi Amal Mukherjee konuşmasını yaparken (yukarıda), ICFTU Genel Sekreter Yardımcısı Morris Paladino, Malez'ya'ya yaptığı gezi sırasında İçişleri Bakanı Andre Rasampa ile görüşürken (ortada) ve TUC'nin kongresinde Genel Sekreter Victor Feather ve diğer işçi liderleri toplu halde «eski günler» şarkısını söylerken (aşağıda) görüşüyor.

Açık ve gizli işsizlik yüzünden köyden kente göç her yıl biraz daha artıyor. Yastığını, yorganını sırtına vuran, hiç olmazsa mevsimlik işlerde çalışabilmek umuduyla kentlere geliyor. Kimi zaman iş buluyor, ama çoğu zaman da işsiz kalıyor.